

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^E JAARGANG

WOENSDAG 22 MEI 1935

No. 1012

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	452
HET INTERNATIONAAL STREVEN NAAR RENTEVERLAGING door K. J. Groeneveld.....	454
Het bezuinigingsontwerp en de Kamers van Koophandel en Fabrieken.....	457
Werkloosheid en muntwezen II (Slot) door A. N. van Mill	458
Industriefinanciering door Dr. H. M. H. A. van der Valk	460
De handelsbeweging van Roemenië met Nederland en andere landen door Ir. C. J. van der Feen.....	462
De Rijksmiddelen over April 1935	462
AANTEEKENINGEN:	
Goudonttrekkingen bij de Zwitsersche Nationale Bank	463
De woningbouw in 1934	464
Javasuiker-afschepingen	466
Stijging van het wereldverbruik van suiker in 1934	466
MAANDLIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen.....	466
STATISTIEKEN	467—470
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

20 MEI 1935.

Gedurende de eerste dagen der week bleven de geldkoersen achteruitlopen; de noteering voor privaat-disconto kwam op 2⁷/₈ pCt. Toen echter de inschrijving op het schatkistpapier bekend werd, waarvan het bedrag voor de tegenwoordige marktverhoudingen tamelijk hoog genoemd mag worden, werden geldgevers minder gemakkelijk uit de overweging, dat bij deze inschrijving misschien wel wat beter rendement te maken zou zijn. De noteering voor bankaccepten bleef echter tenslotte op 3 pCt. hangen. Drie maands schatkistpapier deed 2⁷/₈ à 3 pCt., langlopend eveneens 3 pCt. Call-geld liep tot 2³/₄ pCt. terug. De prolongatie-noteering liep van 2³/₄ pCt. op 2 pCt.

* * *

Zoals reeds vermeld, wordt op 23 Mei a.s. de inschrijving opengesteld op schatkistpapier, drie- en zes maands promessen, éénjarige 3 pCt. biljetten en drie- en vijf-jarige 3¹/₂ pCt. biljetten, tot een totaal bedrag van f 65 miljoen.

* * *

Op de wisselmarkt is het nog verre van rustig. Deze week trok de vaste houding van het Pond wederom de aandacht; niettegenstaande de controle een al te sterke stijging trachtte te verhinderen, is de koers hier van 7.19¹/₂ tot 7.28 opgelopen. De zwakke houding van den Franschen Franc viel eveneens op; één oogenblik werd zelfs 9.72 genoteerd, doch het slot kwam weder op 9.73. In Parijs blijft de vraag naar deviezen aanhouden; Ponden stegen er van 73.90 tot 74.75, terwijl Dollars er boven het goudpunt kwamen: 15.19. De Dollar heeft zich een weinig kunnen herstellen en sloot op 1.47⁷/₈. De \$/£ koers kwam van 4.87¹/₂ op 4.92. Belga's veranderden weinig: ca. 25. De Zwitsersche Francs blijven nog steeds aangeboden, hoewel de koers uiteindelijk maar weinig veranderde. Gewone Marken zijn tamelijk wel onveranderd rond de 59.40, zonder veel zaken. Daarentegen blijven de verschillende soorten Sperrmarken aangeboden bij steeds teruglopende koersen. Scandinavië noteerde vanzelfsprekend hooger. De koers van den Dantziger Gulden blijft zich gelijk met den Zloty bewegen. T.T. Indië is op 1.00¹/₂ te koop. Canada noteert weder een fractie boven den Amerikaanschen Dollar: 1.48. Argentijnsche Pesos: 38¹/₂. Flauw blijven de Milreis, die ca. 8¹/₂ noteeren.

De marges voor Ponden en Dollars op latere levering zijn uiteindelijk maar weinig veranderd; Ponden noteeren resp. 4 en 14 p., Dollars ³/₄ resp. 3 p. boven den contanten koers. Fransche Francs op drie maanden doen thans weder disagio van 2 p., waarin eenig wantrouwen voor den Franc tot uiting komt.

Gouden munten blijven gezocht, Eagles 2.54¹/₂, Sovereigns 12.52¹/₂, Gouden Tientjes 10.34. Baren doen f 1.653¹/₂. Zeer sterk waren Markenbanknoten aangeboden, die tot ca. 49¹/₂ terugliepen.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN OVER 1934. ADMINISTRATIEVE ZAKEN.

Samenstelling van de Centrale Commissie.

De Duitse Commissaris, de Heer Seeliger, die wegens gezondheidsredenen verhinderd was deel te nemen aan de April-zitting, is voor den duur dier zitting vervangen door den Heer von Keller; de Heer Baur heeft, evenals in 1933, den overleden Duitse Commissaris, den Heer Peters, vervangen. Tusschen de April- en November-zittingen, heeft de Heer Seeliger zijn ontslag ingediend. Hij is vervangen door den Heer Martius, Buitengewoon Gezant.

De vroeger in naam van het Duitse Rijk en de Duitse Oeverstaten verleende volmachten, zijn ingetrokken. Volmachten in naam van het Duitse Rijk zijn verleend aan de Heeren Martius, Baur en Fuchs.

Professor B. M. Telders, Buitengewoon Hoogleeraar in het internationale recht aan de universiteit te Leiden, is in October tot lid van de Nederlandsche Delegatie benoemd.

Aan het einde van 1934 was diensvolgens de Centrale Commissie als volgt samengesteld:

Voorzitter: de Heer Jean Gout,

Commissarissen:

Duitschland: de Heeren Martius, Baur, Fuchs.

België: de Heeren de Ruelle, Woestyn.

Frankrijk: de heeren Albert Mahieu, Silvain Dreyfus, Basdevant, Herrenschmidt.

Engeland: de Heer Keane.

Italië: de Heeren Graaf Martin-Franklin, Sinigaglia.

Nederland: de Heeren Kröller, Schlingemann, Telders.

Zwitserland: de Heeren Herold, J. Vallotton.

Het Secretariaat was aan het eind van 1934 als volgt samengesteld:

Secretaris-Generaal: de Heer Hostie (Belg).

Adj. Secretaris-Generaal: de Heer Charguéraud Hartmann (Franschman).

Leden van het Secretariaat: de Heeren de l'Espinasse (Nederlander) en Schwarzenberger (Duitscher).

Secretaris-Archivaris: de Heer Walther (Zwitscher).

De inspecteur voor de Rijnvaart voor het district IV (Nederlandsche wateren), Jhr. Dittlinger, is vervangen door Ir. Schönfeld, zoodat aan het eind van 1934 inspecteurs voor de scheepvaart waren:

voor het Zwitsersche district: de Heer Moor, „Kantonsingenieur” te Bazel.

voor het district IA, Fransch-Zwitsersche grens tot den mond van de Lauter: de Heer Callet, „Ingenieur des Ponts et Chaussées” te Straatsburg.

voor het district IB, rechteroever km 182.070 Badensche telling (tegenover den mond van de Lauter) tot de Badensch-Hessische grens: de Heer Baur, „Oberbaurat” te Mannheim.

voor het district II, linkeroever: van den mond van de Lauter tot dien van de Nahe; rechteroever: van de Badensch-Hessische grens tot km 27.4 Pruisische telling, beneden Rüdeshheim: de Heer Häusel, „Oberbaurat” te Mainz.

voor het district III, van den mond van de Nahe tot de Duitse-Nederlandsche grens: de Heer Gelinsky, „Oberbaurat” te Koblenz.

voor het district IV, de Nederlandsche wateren: Ir. Schönfeld, Hoofdingenieur, Directeur van den Rijkswaterstaat, te Arnhem.

Vergaderingen van de Commissie en van Comité's.

De Commissie heeft in April en November vergaderd. Een comité is in Maart bijeengekomen om de nieuwe bepalingen betreffende het vervoer van ferro-silicium op den Rijn te onderzoeken (zie hieronder nautische zaken); een comité heeft in Juli een stroombevaring verricht op den Rijn van Keulen tot Mannheim (zie hieronder technische zaken); een comité, belast met het voorbereiden van de herziening van het Reglement van politie is in Maart, Juni en September bijeengekomen (zie hieronder nautische zaken).

Verdrag van Mannheim.

Het verdrag van Mannheim heeft in 1934 geen wijzigingen ondergaan.

In de November-zitting is besloten, dat de Commissie in de eerste maanden van 1935 zou bijeenkomen om in een buitengewone zitting de werkzaamheden van de herziening van genoemd verdrag weder op te nemen.

Reglementaire bepalingen.

Alleen artikel 2, IV, van het reglement betreffende het vervoer van giftige en giftige stoffen op den Rijn is in den loop van het jaar gewijzigd (zie hieronder nautische zaken).

Jaarverslag van de Commissie.

Het jaarverslag van de Centrale Commissie voor het jaar 1933, bewerkt onder toezicht van het permanente comité, hetwelk aan het einde van 1934 was samengesteld uit de Heeren Baur (Voorzitter), Herrenschmidt en Schlingemann (Leden), kwam tegen het einde van 1934 gereed.

Conferenties en vergaderingen, waarbij de Commissie vertegenwoordigd was.

De Commissie was vertegenwoordigd bij de 28e vergadering van den „Verein für die Schiffahrt auf dem Oberrhein” in September 1934 in Bazel.

Technische zaken.

Bruggen van Straatsburg-Kehl en Huningen.

De Commissie heeft in de November-zitting kennis genomen van de door de Duitse en Fransche Delegaties afgelegde verklaringen betreffende de verhooging van de bruggen bij Straatsburg-Kehl en de opruiming van de brug bij Huningen, blijkens welke verklaringen overeenstemming is bereikt tusschen de twee oeverstaten, betreffende de opheffing van den hinder, welken deze bruggen aan de scheepvaart veroorzaken.

Rijnverbetering tusschen Bazel en Straatsburg.

In de November-zitting heeft de Commissie kennis genomen van de verklaring der Fransche Delegatie, volgens welke de werkzaamheden bij Kembs beëindigd zijn, alsmede van de verklaring van de Zwitsersche Delegatie, blijkens welke de werken tot regularisatie van den Rijn tusschen Istein en Straatsburg gedurende het afgelopen jaar krachtig zijn voortgezet en een voorsprong blijven behouden op het werkplan. Volgens de tot hiertoe gedane waarnemingen in het riviervak, waar de eerste werkzaamheden beëindigd zijn, heeft de vaargeul in het algemeen de in het ontwerp beoogde richting aangenomen en heeft men den indruk, dat over groote lengten de ontworpen breedte en diepte bijna bereikt zijn.

Stroombevaring.

De in het vorige verslag aangekondigde stroombevaring heeft in Juli van Keulen tot Mannheim plaats gehad door een comité samengesteld uit de Heeren Langen, Rheinstrombaudirector in Koblenz, Voorzitter, Spiess, Ertl, Häusel (Duitschland), de Brabandere (België), Callet (Frankrijk), Kirkpatrick (Engeland), Schönfeld (Nederland) en Kuntschen (Zwitserland).

In de November-zitting heeft de Centrale Commissie op grond van het rapport van genoemd Comité met voldoening vastgesteld, dat sedert de laatste stroombevaring van 1924 verbeteringswerken zijn uitgevoerd, welke de „ontwikkeling” der scheepvaart ten goede zijn gekomen.

De Commissie heeft den wensch uitgesproken, dat de bevoegde Duitse administratie een onderzoek zal instellen naar de mogelijkheid om grootere diepten te bereiken, meer in het bijzonder die van het oorspronkelijke plan van 1861, nl.: 2.50 m tusschen Keulen en St. Goar en 2.00 m tusschen St. Goar en Mannheim, onder waterstanden overeenkomende met de O.L.R. 1932. Bovendien heeft de Commissie in verband met de mededeelingen der Duitse delegatie, de hoop uitgesproken, dat zoo spoedig mogelijk de opheffing van de schipbrug bij Koblenz in overweging worde genomen.

Werken uitgevoerd in den Rijn en in de havens.

Evenals in vorige jaren heeft de Commissie de staten ontvangen betreffende de werken, uitgevoerd in den Rijn en in de havens. De betreffende mededeelingen zullen in het jaarverslag worden vermeld.

Nautische zaken.

Rijnschipperspatenten.

Evenals in vorige jaren, heeft de Commissie in de eerste zitting van 1934 nota genomen van het aantal in 1933 verstrekte schipperspatenten, te weten: 451 in Duitschland, 41 in België, 31 in Frankrijk en 726 in Nederland.

Herziening van het Politie-reglement.

De voorbereiding van de algemeene herziening van het Rijnvaart-politie-reglement, aangekondigd in het vorige verslag, is opgedragen aan een comité, samengesteld uit

de Heeren Herold, Commissaris voor Zwitserland, Voorzitter, Fuchs, Robinow (Duitschland), Woestyn (België), Haelling (Frankrijk), Schlingemann (Nederland) en Buser (Zwitserland). Begonnen in Maart 1934, zijn de werkzaamheden van dit comité met kracht voortgezet.

Diepgang van vaartuigen.

De Centrale Commissie heeft het niet noodig geoordeeld gevolg te geven aan een verzoek om tusschen Bingen en St. Goar een maximum toe te laten diepgang van vaartuigen vast te stellen. Evenmin is gevolg gegeven aan één ander verzoek om op den Boven-Rijn, nl. tusschen den mond van de Ill en de haven van Straatsburg, waar het dikwijls voorkomt, dat schepen vanwege hun te grooten diepgang aan den grond geraken, maatregelen onder het oog te zien, om den hierdoor voor de scheepvaart veroorzaakte hinder te voorkomen.

Reglement betreffende het vervoer van giftige en giftige stoffen op den Rijn.

Het technische comité, vermeld in het vorige verslag en samengesteld uit de Heeren Schlingemann, Voorzitter, Reiter, Schmidt, Weber (Duitschland), Woestyn (België), Haelling, Mattarel, Bonét-Maury (Frankrijk), Mörzer Bruyns, Schut (Nederland) en Rynicker (Zwitserland), heeft nieuwe bepalingen uitgewerkt voor het vervoer van verbindingen van silicium.

De Centrale Commissie heeft de voorstellen van het Comité aangenomen en artikel 2, IV, van het reglement als volgt gewijzigd:

Artikel 2.

Verpakking en vervoer van giftige stoffen.

De hieronder genoemde giftige stoffen mogen op den Rijn slechts worden vervoerd, wanneer aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- I.
- II.
- III.

IV. Ferro-silicium en mangaan-silicium met een silicium gehalte van meer dan 30 pCt. en minder dan 90 pCt. Bovendien de verbindingen van ferro-silicium, welke bijvoegingen van andere elementen bevatten, waarvan het totale gehalte met inbegrip van silicium (uitgezonderd ijzer) meer is dan 30 pCt. en minder dan 90 pCt.

1o. Het product moet verpakt zijn in sterke houten of metalen verpakking.

2o. De verpakkingen moeten voorzien zijn van duidelijk leesbare en duurzame opschriften: „Ferro-silicium (of mangaan-silicium, of enz....) Vergif. Voor vocht te bewaren. Niet kantelen.” Deze opschriften moeten gesteld zijn in de talen van de landen, waarin het schip vaart.

3o. Het product mag niet vervoerd worden door schepen, welke een passagiersdienst onderhouden.

4o. Het product en de verpakking moeten, zooveel mogelijk, in drogen toestand geladen en bewaard blijven.

5o. De vaten mogen slechts op de volgende wijze verstuwd worden:

a) op het dek: op een droge plaats;

b) in de ruimen van het schip: in alle ruimen, indien deze van de woonruimten gescheiden zijn door een luchtdichte cofferdam;

bij het ontbreken van een cofferdam, in de niet aan de woonruimten grenzende ruimen, echter onder voorwaarde, dat de ruimen van de woonruimten gescheiden zijn door dichte metalen schotten.

Alle ruimten en woonruimten moeten steeds zoo goed mogelijk gelucht worden.

6o. De schepen, welke stoffen genoemd onder IV vervoeren, moeten doeltreffende middelen aan boord hebben om op eenvoudige wijze het indringen van phosphoorwaterstof in de woonruimten vast te stellen. Een gebruiksaanwijzing moet zich aan boord bevinden.

Deze wijzigingen zijn met ingang van 1 Augustus 1934 in kracht getreden.

Daar alleen de ondervinding kan aantoonen, of de aangenomen bepalingen doeltreffend zijn om eventuele gevaren te voorkomen, heeft de Commissie de voorgeschreven bepalingen als voorloopig beschouwd en besloten een en ander na twee jaren opnieuw te onderzoeken.

Reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen.

In verband met de toepassing van artikel 9b van bovengenoemd reglement (zie vorig verslag) heeft de Commissie in de eerste zitting van 1934 nota genomen van de erkenning der „British Corporation Register of Shipping and Aircraft” te Glasgow door alle Oeverstaten, van het bureau „Veritas” te Parijs en van de „Germanischer Lloyd” te Berlijn.

Minimum-bemanning.

Evenals in vorige jaren heeft de Commissie in de eerste zitting van 1934 kennis genomen van de in 1933 toegestane afwijkingen op de voorschriften betreffende de minimum-bemanning van Rijnschepen (artikel 10 van het reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen). De commissies van deskundigen te Mannheim en Mainz hebben afwijkingen toegestaan voor 10 vaartuigen, waarvan 5 goederenmotorbooten, 3 passagiersmotorbooten, één motorsleepboot en één motorboot voor den waterstaatsdienst. De bemanning der 3 passagiersbooten, welke uit tenminste een matroos, een scheepsjongen en een machinist zou moeten bestaan, is teruggebracht op een matroos en een scheepsjongen; de bemanning van de motorsleepboot, waarvoor 2 matrozen en een machinist waren voorgeschreven, is teruggebracht op 2 matrozen en een scheepsjongen, terwijl voor de overige vaartuigen de minimum-bemanning, bestaande uit een matroos en een machinist, teruggebracht is op een matroos. De vermindering der bemanning wordt gemotiveerd door de omstandigheid, dat de motor gemakkelijk van de stuurstoel uit bestuurd kan worden.

De commissie van deskundigen van Straatsburg heeft de versterking der bemanning verlangd voor 104 vaartuigen, waarvan 76 z.g. „pénichen” met dek, 23 motorvaartuigen met dek, 4 „pénichen” zonder dek en 1 baggermolen, voorzien van stoomvermogen. De minimum-bemanning van deze vaartuigen, welke een matroos bedroeg, is op een matroos en een scheepsjongen gebracht, omdat de bedoelde vaartuigen van massieven vorm zijn en weinig doelmatig uitgerust zijn.

Economische zaken.

Aanmeldbureaux.

De Commissie heeft in de November-zitting nota genomen van de verklaring der Duitse Delegatie, waaruit blijkt, dat de door de Duitse Regeering genomen maatregelen, betreffende de organisatie dezer bureaux alleen van toepassing zijn op Duitse schippers en dat de administratie, belast met de controle der uitvoeringsbepalingen ervoor moeten zorgen, dat er geen belemmeringen in tegenstrijdigheid met de Akte van Mannheim ontstaan voor de onderdanen van andere landen. Alleen de schippers zijn in deze anmeldbureaux georganiseerd; noch de vervoerders, noch de expediteurs zijn bij deze organisatie aangesloten. De Nederlandsche delegatie heeft verklaard, dat in Nederland geen enkel onderscheid wordt gemaakt tusschen Nederlandsche en buitenlandsche schippers en dat de verplichting om zich bij de anmeldbureaux in te schrijven uitsluitend voor „binnenlandsche transporten” moet worden verstaan, is een vraag, welke bij den Hoogen Raad aanhangig is.⁴⁾

Unificatie van de verkeersstatistieken.

Naar aanleiding van den stand van deze kwestie, vermeld in het vorige verslag, heeft de Centrale Commissie besloten de kwestie der verbetering der Rijnstatistieken en van het overeenstemmen dezer statistieken met de nationale statistieken, tot een volgende zitting uit te stellen.

Sociale zaken.

Comité van deskundigen voor het onderzoek der arbeidsvoorwaarden op de voornaamste Europeesche stroomden.

De stand van deze aangelegenheid, zooals vermeld in het vorige verslag, heeft generlei wijziging ondergaan.

Juridische zaken.

Beroepen op de Commissie.

Bij de Commissie, in hare hoedanigheid van tweede en laatste beroepsinstantie in vonnissen van Rijnvaartrechtbanken, werden in 1934 tien beroepen in burgerlijke zaken aanhangig gemaakt (in 1933 vier, eveneens in burgerlijke zaken). Alle zaken werden afgehandeld.

Rechtsgebied van de Rijnvaartrechtbanken.

De Commissie heeft nota genomen van de mededeeling der Fransche Delegatie van een wet van 19 Maart 1934, volgens welke het Kantongerecht te Straatsburg in het vervolg uitsluitend wordt aangewezen als Rijnvaartrechtbank met bevoegdheid over het geheele gedeelte van den Rijn op Fransch grondgebied.

De Commissie heeft eveneens nota genomen van een mededeeling der Nederlandsche Delegatie betreffende de

⁴⁾ De bedoelde arresten zijn den 17en December 1934 uitgesproken. De bovengenoemde wet is niet van toepassing verklaard op de ladingen in de havens der waterwegen genoemd in art. 1 van de Overeenkomst van Mannheim.

huidige grenzen der Rijnvaartrechtbanken in Nederland, tengevolge van de opheffing van enkele dier rechtbanken.

Binnenscheepvaartrecht.

Uit de verklaringen betreffende den stand van de ratificaties der, door de Conferentie van binnenscheepvaartrecht van Genève in 1930 aangenomen, verdragen, blijkt het volgende:

In Duitschland is het onderzoek der verdragen door de belanghebbende administraties nog niet beëindigd.

In België is een interministerieele commissie bezig de nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met de beginselen der verdragen van Genève. De werkzaamheden dezer commissie waren in November 1934 vrij ver gevorderd en niets staat een spoedige beslissing in den weg.

In Frankrijk hebben de Kamers een wet, betreffende scheepshypotheken en teboekstelling van schepen (19 Juli 1934) aangenomen. De wetten zijn in overeenstemming met de bepalingen der verdragen van Genève. De Regeering kan te gelegener tijd de verdragen ratificeren, zonder dat het noodig is de Fransche nationale wetgeving te wijzigen.

In Italië kan de Regeering door Koninklijke Besluiten te gelegener tijd de verdragen betreffende aanvaring en nationaliteit ratificeren; daarentegen is het verdrag over de teboekstelling van schepen nog in onderzoek.

In Nederland hebben de administraties het onderzoek der verdragen beëindigd en een gunstig advies uitgebracht. De betreffende ontwerp-wetten zijn in voorbereiding.

In Zwitserland is het indienen der ontwerp-wetten, voorzien in den loop van 1933, door verschillende interne omstandigheden vertraagd, doch de indiening zal niet meer lang op zich laten wachten.

Het werd niet doelmatig geacht de werkzaamheden van het comité van binnenscheepvaartrecht in 1934 te hervatten.

HET INTERNATIONAAL STREVEN NAAR RENTEVERLAGING.

De jongste maatregelen der Belgische Regeering tot conversie van de staatsschuld, evenals die van de Nederlandsche Regeering kort geleden, hebben het vraagstuk van de renteverlaging wederom onder den aandacht gebracht. Voor de gedupeerde houders der in de conversie betrokken fondsen lost het vraagstuk zich op in de vraag, op welke wijze zij op het conversieaanbod hebben te reageeren en hoe bij eventuele aflosbaarstelling de weer liquide geworden middelen belegd dienen te worden. Tegenover het gedwongen karakter der in de laatste jaren in het buitenland plaats gehad hebbende conversies kan hun houding in eerste instantie geen andere zijn dan die van een in zijn contractuele rechten verkorte: een protesteerende of berustende.

Het kan echter zijn nut hebben het vraagstuk van de renteverlaging in internationaal en historisch verband te bezien, waardoor een sociaal-economische beoordeeling van de kwestie vergemakkelijkt wordt.

De klassieke opvatting van een conversie is de aanpassing van de op een leening te betalen interest aan de gewijzigde verhoudingen op de kapitaalmarkt binnen het kader der contractueel aangegane verplichtingen. Daarbij zijn dus slechts die obligaties rijp voor conversie, welker koers zoodanig gestegen is, dat de op de nieuwe leening te betalen interest niet ligt beneden het op de obligatie door houders thans te verkrijgen rendement en waarbij als alternatief de contante aflossing wordt gesteld.

Het zijn dergelijke conversies geweest, welke maken, dat men van de 80-er jaren der vorige eeuw kan spreken als van een conversie-ära. In dezen tijd vallen de conversies der Fransche oorlogsleeningen en de periode wordt beëindigd met de grootscheepsché, door Goschen doorgevoerde, conversie van het grootste deel der Britsche staatsschuld in 2,5 pCt. Consols (1888). Deze interestverlagingen vallen in een periode van langdurige depressie. Eerst in de volgende depressie volgen wederom nieuwe conversies, nu van Duitse en wederom van Fransche staatsleeningen. In de periode van opgang vallen slechts

enkele conversies van landen, welke door saneering van hun financiën en valuta in betere klasse komen: Oostenrijk-Hongarije en Italië. Bij vrijwel alle dezer leeningen ging het om gevallen, waarin een hooge rente moest worden betaald als gevolg van den noodtoestand, waarin het land verkeerde bij het aangaan van zijn verplichtingen (oorlog, verwarden financiëelen toestand). Bij de conversies van de 80-er en 90-er jaren heeft men zich echter niet op dien vroegeren noodtoestand beroepen, omdat de kapitaalrente voldoende gedaald was en de leeningen voor aflossing in aanmerking kwamen.

Wij meenen, dat een juiste beoordeeling van de, in de jaren na 1932 plaats hebbende, conversies niet goed mogelijk is, wanneer men deze niet ziet in het licht van het jongste verleden, nl. het tijdsgewricht, waarin de thans in renteverlaging betrokken leeningen werden uitgegeven.

In de eerste plaats vallen dan in de jaren 1914—1918 de enorme oorlogsleeningen, welke in alle oorlogvoerende landen gesloten dienden te worden en waarbij door de dringendheid der kapitaalbehoefte en den omvang der leening de te betalen rente een secundaire rol speelde, hetgeen, zij het in mindere mate, eveneens het geval was in vele neutrale landen, welke kapitaal behoeften voor hun mobilisatie- en crisisuitgaven.

In de jaren na den oorlog volgen dan de leeningen, welke in landen als Frankrijk en België gesloten worden tot herstel der door den oorlog aangerichte schade, en in alle landen die tot ombouw en herstel van het indirect door den oorlog beschadigde productie-apparaat. Deze leeningen vallen in een periode van groote kapitaalschaarste. In Duitschland en elders maken wij dan de inflatie mee, waardoor indirect veel kapitaal vernietigd wordt, terwijl Duitschland na de stabilisatie, belast met schulden aan het buitenland als gevolg van den verloren oorlog, leening op leening stapelt tegen steeds klimmende rente door de steeds hoogere „risicopremie", welke het buitenland voor deze leeningen bedingt. Het is hier niet in de eerste plaats de Staat, doch het zijn de landen, de gemeenten, de industrie en tenslotte de landbouw, welke onder een steeds ondragelijker worden de schuldenlast, voor een groot deel van korten looptijd zijnde, gebukt gaan.

In de depressie na 1920/21 kwamen zeer weinig conversies voor en spoedig maakte de hausse, dat de periode van hooge rente een schijnbare permanentie kreeg. Dat voorts allerwege op vaak roekeloze wijze leeningen werden aangegaan, zoowel nationaal als internationaal, zal door weinigen tegengesproken worden. Terwijl het in het voorjaar van 1931 den schijn had, dat eindelijk (b.v. in Engeland) de periode van conversies zou aanbreken, kwam de credietcrisis in het midden van dat jaar roet in het eten gooien. Daarna treedt een periode in van een voordien ongekende deflatie, gepaard aan een inkrimping van de productie en van den internationalen handel, waardoor steeds meer kapitaal braak komt te liggen. Daarbij voegt zich een verstoring van de internationale monetaire verhoudingen, verstoring ook van de internationale bewegingen op de kapitaalmarkt (niet in die mate op de geldmarkt), welke nog wordt verscherpt door regeeringsembargo's op internationale leeningen, zoodat zich vervolgens het verschijnsel voordoet van een zeer ongelijke beweging van de kapitaalrente in de verschillende landen.

Roepen wij ons deze, overigens bekende, stadia voor oogen, dan winnen wij het inzicht, dat primo de achter ons liggende tijd een is geweest van zeer abnormale verhoudingen op de kapitaalmarkt, waarbij de hooge rente op leeningen vrijwel steeds een belangrijke „risicopremie" inhield en voorts dat beoordeeling van het verschijnsel van de vrijwillige of gedwongen conversie rekening zal hebben te houden met de voor ieder land geldende eigenaardigheden op economisch gebied.

Waar de jongste conversie der Belgische staatschuld niet beantwoordt aan de bovengeschetste „klasieke” vormen, doch practisch een gedwongen karakter draagt, en België hiermede een weg volgt, die reeds eerder door Engeland, Italië en Duitschland is aangewezen, kan het van belang zijn in het volgende in het kort na te gaan, welke overeenkomsten en verschillen tusschen deze verschillende conversieleeningen te constateeren vallen.

Beschouwen wij in de eerste plaats de groote *Engelsche* conversie-operatie van midden 1932.

Reeds in het voorgaande jaar scheen de tijd rijp voor het groote doel: de conversie van de 5 pCt. War Loan tot een bedrag van £ 2.080 miljoen. De Regeering aarzde echter en na de credietcrisis van 1931 schenen de kansen voor langen tijd verkeken te zijn. De devaluatie van het Engelsche devies deed echter het kapitaal naar Engeland terugvloeien en tegen eind Juni bereikten staatsfondsen een zoodanigen koers, dat het rendement niet meer dan 4 pCt. was. Het was op 31 Juni 1932, dat de Minister van Financiën, Chamberlain, het verrassend besluit bekend maakte, de 5 pCt. War Loan te converteeren in een 3,5 pCt. leening! Daarmee werd dus vooruit gegrepen op een verdere verlaging van den rentestand, terwijl het duidelijk bleek, dat de bedoeling voorzat, niet alleen het budget met een aanzienlijk bedrag te verlichten, doch tevens op deze wijze de kapitaalrente positief te beïnvloeden. Daarmee vormt deze conversie-operatie een keerpunt in de houding van Regeeringen ten aanzien van de markt voor haar obligaties.

Leerzaam — blijkbaar ook voor de Regeeringen, welke later dergelijke operaties uitvoerden — waren de middelen, welke de Britsche Regeering toepaste ten einde het resultaat zoo groot mogelijk te doen zijn, en welke alle min of meer een novum waren.

Daar was in de eerste plaats de uitkeering van een „cash bonus” van £ 1 per £ 100 aan die houders, welke binnen den tijd van een maand toestemden in de conversie. Ook de bepaling, dat stilzwijgen als toestemming zou worden opgevat, was ongewoon, waarbij echter een zeer ruimen bedenktijd van 5 maanden werd gegeven. De vrijstelling van belasting gold ook voor de 5 pCt. War Loan, doch zou eveneens als een compensatie voor het rente-offer kunnen worden beschouwd. Daarbij werd een grootscheepsche campagne opgezet, waarbij een dringend beroep werd gedaan op het patriotisme der Britten, een factor welke bij de latere conversies in Italië, Duitschland en thans in België niet vergeten werd.

Een „natuurlijke” factor, welke het de Britsche Regeering mogelijk maakte op zoo enorm groote schaal een renteverlaging door te voeren, was de buitengewoon groote ruimte op de Engelsche geldmarkt, welke het gevolg was van den eerder geschetsten depressietoestand. Daarbij echter kwamen de volgende kunstmatige factoren: de reeds geruimen tijd door de Bank of England gevolgde open marktpolitiek, de verlaging van de bankrente op den dag van aankondiging der conversie en het „verzoek” voorgenomen emissies op te schorten, waarmede practisch een embargo werd gelegd op de kapitaalmarkt.

Merkwaardig was de snelle reactie van deze renteverlaging op de beurs. In de eerste plaats alle goudgerande waarden, doch evenzeer andere obligaties en zelfs aandelen vertoonden belangrijke koersavances, waarop later wel eenige reactie volgde, toen de speculatie geluwd was en aanbod kwam van buitenlandsche houders van fondsen, doch die zich over het algemeen toch op een hoog peil konden staande houden.

Zooals bekend was de conversie een groot succes, daar slechts 8 pCt. van het uitstaande bedrag ten slotte bleek aangemeld te zijn voor aflossing. De schatkist bespaarde hiermede op haar budget jaarlijks een bedrag van £ 23 miljoen.

Deze conversie van de 5 pCt. War Loan, welke ca.

1/3 der totale staatschuld uitmaakte, was voorafgegaan door enkele kleinere conversie-operaties en werd in het najaar 1932 gevolgd door een 3 pCt. Conversion Loan à 97,5 pCt., groot £ 300 miljoen, welke diende ter betaling van de niet geconverteerde War Loan.

Van belang is het, dat het embargo op emissies slechts geleidelijk en partieel werd opgeheven, naarmate de rentevoet op „gilt-edged” ook inderdaad zich op lage basis wist te handhaven, terwijl het embargo op buitenlandsche emissies, tenzij in Sterling, nog steeds op opheffing wacht.

In *Frankrijk* waren de oorlogsleeningen tegen 4,5 en 5 pCt. uitgegeven, terwijl voordien een rentevoet van 3 pCt. gold. De eerste leeningen na de stabilisatie van den Franc kostten zelfs 6 en 7 pCt. Dat de Regeering niet reeds midden 1930 tot conversie overging, hetgeen technisch mogelijk was geweest, kan wellicht zijn verklaring vinden in den wensch tot bescherming van den rentenier. Eerst na het gebleken welslagen van de Engelsche conversie-operatie werd in September 1932 Frs. 85 milliard ter conversie aangeboden, waarbij de rente van 5—7 pCt. werd omgezet in 4,5 pCt., echter met het voorbehoud, dat de nieuwe leening reeds na 7 jaar weer afgelost zou kunnen worden. De Britsche Regeering verkreeg de gunstiger conversie-voorwaarden slechts door de bepaling, dat de nieuwe leening niet eerder dan na 20 jaar afgelost kon worden.

Deze Fransche conversie bewoog zich geheel in klasieke banen, daar op dat oogenblik staatsfondsen een rendement gaven van slechts 4 pCt.

In den aanvang van 1934 eerst komt *Italië* met een grootscheepsch conversieplan, waarbij de voorwaarden zoodanig gesteld waren, dat men practisch van een gedwongen conversie kan spreken. Het betreft ook hier grootendeels oorlogsschulden, welke dus aangegaan zijn in een tijd, waarin de hiervoor te betalen prijs geen primaire rol speelde en waarin dus de dwang bij de conversie haar rechtvaardiging kan vinden. 61,3 milliard Lire, d.i. bijna 1/3 der geheele staatschuld, moest een rentereductie van 5 pCt. op 3,5 pCt. ondergaan, waarmede de schatkist een jaarlijksche rentebesparing verkreeg van Lire 900 miljoen. In de weken, die aan de conversie voorafgingen, waren de koersen scherp gestegen, doch het was duidelijk, dat dit mede een gevolg was van belangrijke steun-aankopen door de verschillende financieele instituten, welke onder Regeeringscontrole stonden. Na de conversie kwam een scherpe reactie tot koersen van ca. 80 pCt., waaruit dus wel duidelijk het ingrijpen op de kapitaalmarkt blijkt, dat niet met de Engelsche maatregelen van 1932 vergelijkbaar is, daar deze slechts — zooals later bleek — een vooruitloopen betekenden op latere verhoudingen, ook al waren deze niet geheel „natuurlijk”.

Ook bij deze conversie werd — onder het fascistisch regiem wel zeer begrijpelijk — een warm beroep gedaan op de patriotische gevoelens der beleggers, waarbij opgemerkt dient te worden, dat deze verlaging der rente slechts één maatregel was in een heel schema van maatregelen, welke allen gericht waren op een verlaging van het binnenlandsche prijsniveau. Ook hier — evenals bij de Engelsche conversies — werd de conversie formeel vrijwillig genoemd, stilzwijgen werd echter als goedkeuring aangemerkt, zij die aflossing op prijs stelden, moesten hun naam binnen een zeer korten tijd bekend maken en voorts speelde de uitkeering van een bonus in contanten hier een groote rol: hij bedroeg niet minder dan het renteverskil over 3 jaren, waarmee een bedrag van Lire 2,4 milliard gemoeid was.

Van geheel anderen aard waren de maatregelen, welke Italië in September 1934 en October 1934 te zien gaf, doch die niet minder ingrijpend waren. Bij den eersten maatregel werd de rente op een bedrag van Lire 4,25 milliard aan pandbrieven ver-

laagd tot 4 pCt., waarbij de schijn van vrijwilligheid werd opgehouden. Van beteekenis in het kader van het fascistisch regiem is hierbij de bepaling, dat de renteverlaging ten goede moet komen aan de hypotheekgevers. Het tweede decreet betrof de renteverlaging op particuliere schulden, welke omgezet konden worden in schulden aan officieele instituten. Ook werden de schulden van publiekrechtelijke instellingen voor converteering vatbaar verklaard, waarvan de „Ente locali” (provinciën en gemeenten) profiteerden.

Wenden wij ons thans tot *Duitschland*. Hier was de op leeningen te betalen rente wel de hoogste van alle West-Europeesche landen. Door de roekeloze leeningspolitiek van vele instanties geelk de Duitse kapitaalmarkt welhaast een chaos. Daarbij kwam de agrarische crisis, welke maakte dat vooral op den landbouw de rentelast zwaar drukte. Zoo had reeds onder de Regeering-Brüning een ingrijpen plaats in de schuldverhoudingen in den landbouw, waarbij de rente op leeningen gedwongen werd verlaagd en het verschil door den Staat aan crediteuren werd bijgepast.

Het groote probleem voor Duitschland vormde de aan het buitenland te betalen schuldenlast, welke van Duitsch standpunt uit beschouwd, eerst aanzienlijk vermindert, zoo niet uit den wereld moest worden geholpen, voor en aler men aan een verlaging van de rente op de binnenlandsche kapitaalmarkt kon denken. Op velerlei wijzen is men er inderdaad in geslaagd gedeeltelijk het gestelde doel te bereiken.

Inmiddels begon de schepping van crediet in den vorm van „Arbeitsbeschaffungswechsel”, „Ehstandsdarlehen”, enz. enz., gepaard aan de uitvoering van groote publieke werken, de gewenschte „Ankurbelung” van het economisch leven te bewerkstelligen en namen de besparingen, de winsten en de belastinginkomsten toe, zoodat na een voldoende verruiming van de geldmarkt, (waarbij echter interestvoeten golden, welke vergeleken met elders zeer hoog waren) op 1 Juli 1934 de eerste conversieleening door het Rijk kon worden aangeboden met een interest van 4 pCt., waarbij de bij delging door inkoop beneden pari te maken winst aan de nog niet uitgelote houders zou worden uitgekeerd. Ook bij deze leening was het rentetype lager dan overeenkwam met den geldenden rentevoet en ook hier waren de voorwaarden zoodanig gesteld, dat den houders slechts weinig keus overbleef. Hiermee werd tevens de „Neubesitzsanleihe” weggewerkt, waardoor een begin werd gemaakt met de consolideering van meerdere leeningen in enkele grootere.

Inmiddels was het de Rijkbank mogelijk gemaakt een open marktpolitiek te volgen. Van belang voor een saneering en steun van de beleggingsmarkt was voorts de „Gemeinde-Umschuldung”, waarin een bedrag van ca. R.M. 3 milliard betrokken werd, en welke tengevolge had, dat in stede van een zeer groot aantal kleine leeningen, thans een enkele groote leening ter markt kwam.

De reorganisatie van het beurswezen, de wet tot regeling van het credietwezen en tenslotte de „Anleihestockgesetz”, welke de uitkeering van dividenden beperkt, tenzij het meerdere boven 6 pCt. bij de Golddiskontbank in obligaties wordt geïnvesteerd, waren evenveel factoren die een saneering van de kapitaalmarkt beoogden.

Op 25 Januari 1935 volgde de wet, welke de rente verlaagde bij de publiekrechtelijke credietinstellingen en hypotheekbanken, in dien vorm, dat deze instellingen werden gemachtigd hun schuldeishouders een conversie aan te bieden in 4,5 pCt. rentende obligaties voor zover de rente 6 pCt. of meer bedroeg en waarbij de rentereductie uiteindelijk ten goede diende te komen aan de credietnemers. Het betrof hier het enorme bedrag van R.M. 8 milliard, terwijl de verwachte rentebesparing R.M. 120 millioen zou bedra-

gen. De voorwaarden waren volgens het inmiddels internationaal toegepaste schema gesteld: Weigering tot medewerking in de conversie moest binnen 10 dagen plaats hebben, terwijl zij, die in conversie toestemden, 2 pCt. van het nominale bedrag in contanten uitgekeerd kregen; buitenkoersstelling van de niet-geconverteerde obligaties en onbeleenbaarheid dezer effecten. Ook werd niet nagelaten een beroep te doen op het samenhoorigheidsgevoel van het Duitse volk.

Op 27 Febr. volgde de wet tot renteverlaging van 6 pCt. en meer rente dragende leeningen van publiekrechtelijke organen, waarin waren betrokken obligaties van landen, provincies en steden, terwijl het grootste bedrag voor rekening kwam van het Rijk, daar ca. R.M. 1 milliard „Reichsschuldbuchforderung” tot conversie kwam. In totaal werd hiermee op ca. R.M. 2 milliard de rente verlaagd, waardoor een besparing zou plaats hebben van R.M. 30 millioen. De voorwaarden waren gelijklopend aan die bij de conversie van 25 Januari.

Men kan zeggen, dat met deze conversie-operaties Duitschland, hoe men ook over het gedwongen karakter mag denken, een grootscheepsche saneering van de binnenlandsche kapitaalmarkt heeft tot stand gebracht, welke ongetwijfeld ook tot een zeer aanzienlijke verlaging van de reële rente zou hebben geleid, wanneer niet tegelijkertijd en reeds van te voren enorme bedragen werden geïnvesteerd in publieke werken.

In dit opzicht vormt de politiek van Duitschland en Italië een typische tegenstelling met die van Engeland, waar men voornamelijk een politiek van „cheap money” nastreeft, zonder een daaraan gekoppelde actieve conjunctuurpolitiek.

Beperken wij ons wat *België* betreft, tot de jongste conversie-operatie.

Inderdaad dient men te constateeren, dat reeds het voorgaande Ministerie krachtig heeft gewerkt in den zin van een voorbereiding, al ware het slechts door de ingrijpende reorganisatie van het bankwezen. De pogingen der voorgaande Ministeries om een verlaging der rente te verkrijgen langs den weg van verruiming van de geldmarkt, waarbij de herhaalde verlaging van de bankrente een rol speelde, waren echter op een mislukking uitgelopen, daar in de positie van de Belgische valuta en der banken een te groot wantrouwen bestond en men van een scherpe deflatie niet veel heil meer verwachtte, mede door de moeilijkheden, waarin de banken gekomen zouden zijn in verband met haar participaties in de industrie.

Merkwaardige overeenkomst met de situatie in Engeland na de devaluatie aldaar: nadat de Belga gedevalueerd was, stroomde het gevluchte en gepatriëerde kapitaal weer toe, terwijl ook de bankdeposito's weer een snelle stijging vertoonden. Tweede overeenkomst: de spoed waarmee de Regeering van de momenteele constellatie gebruik maakte, om te bereiken wat voorgaande Regeeringen zich steeds als doel hadden gesteld: de grootscheepsche conversie der staatsschuld.

Kenmerkend voor deze conversie is het streven naar uniformering der leeningen door in de plaats der talloze leeningen met toch altijd beperkte markt, thans één groote „Dette 4 pCt. unifiée” te stellen, een streven, dat wij ook in Duitschland constateerden en waardoor indirect den beleggers een belangrijk voordeel wordt gegeven.

Wat nu de conversievoorwaarden betreft, zien wij weer de toepassing van beginselen, welke in eerste instantie in Engeland, doch sterker in Duitschland en Italië waren doorgevoerd. De schijn van vrijwilligheid wordt opgehouden, protest moet geschieden binnen 5 dagen, de proteststukken worden niet tot de noteering toegelaten en zijn niet meer beleenbaar. Daartegenover wordt de nieuwe leening op de termijnmarkt geïntroduceerd, hetgeen tot nu toe met geen

enkel staatsfonds het geval was. Tenslotte speelt de bonus een groote rol, welke hier echter niet in den vorm van contanten uitgekeerd wordt, doch als een verhooging van het nominaal bedrag der schuld-bekentenis met een bedrag, dat bepaald wordt door het verschil tusschen de rente op de oude en de nieuwe leening, gerekend over 5 jaren, zoodat de bezitter van een 5 pCt. obligatie van Frs. 100 thans een 4 pCt. schuldbekentenis van Frs. 105 ontvangt. Verlaging van de bankrente en een appèl aan het patriotisme zijn ook bij deze conversie van beteekenis.

Het belangrijkste is het feit, dat ook bij deze conversie de rente op de nieuwe leening niet overeenkomt met het tot nu geldende rendement. Niet alleen de ontlasting van het budget, doch ook de wensch tot verlaging van de rente op de kapitaalmarkt speelt hier een groote rol. Met het voorbeeld van Engeland voor oogen mag men aannemen, dat men hierin thans inderdaad zal slagen, gezien het feit, dat de belegger thans op een zoo aanzienlijk deel der Belgische fondsen niet meer dan 4 pCt. uitgekeerd krijgt. Dit onder voorwaarde, dat zich geen tegen-gestelde tendenzen zullen voordoen. Men bedenke, dat aan de beurs van Brussel slechts Frs. 2,83 milliard vennootschapsobligaties, Frs. 4,49 milliard provinciale en gemeentelijke leeningen, doch niet minder dan Frs. 27,62 milliard staatsrenten genoteerd worden. Bovendien is een speciaal Reguleeringsfonds van Frs. 1 milliard gecreëerd tot steun en stabilisatie van den koers der staatsrenten.

Anders dan in Engeland en meer in overeenstemming met de politiek van Italië, Duitschland en de Vereenigde Staten zal de grootere ruimte op de kapitaalmarkt waarschijnlijk gebruikt worden voor de financiering van publieke werken.

Tenslotte memoreeren wij slechts de groote conversie-operaties, welke de Nederlandsche Regeering in de laatste jaren doorvoerden, en welke zich geheel binnen het klassieke raam bewogen. Echter zijn er in den laatsten tijd tekenen, welke er op wijzen, dat men zich van dezen weg af begeeft. In dit verband vermelden wij slechts den schuchteren aanval op de rechten van hypotheekhouders op landerijen en het feit, dat de laatste emissie van 3,5 pCt. Nederlandsch-Indië grootendeels geplaatst is bij de Rijksfondsen, hetgeen niet geheel zonder zachten dwang zal hebben plaats gehad, benevens het ontwerp van wet, waarbij de invloed van den Minister van Financiën over de beleggingspolitiek der Rijksfondsen wordt vergroot.¹⁾ Met de buitenlandsche maatregelen zijn deze echter niet te vergelijken.

* * *

Overzien wij het geheel der boven geschetste maatregelen, dan blijken deze in de eerste plaats neer te komen op een verlaging van de financieele lasten, welke een direct gevolg waren van den wereldoorlog (Engelsche, Fransche en Italiaansche conversies). Het verschil met de in den aanhef van ons artikel genoemde conversieperiode van de 80-er en 90-er jaren ligt echter in het feit, dat deze periode zich kenmerkt door haar veel grooteren omvang, welke niet in het minst het gevolg is van de ook na den oorlog in een periode van financieele en politieke wanorde gesloten leeningen. Een ander verschil is de meer doelbewuste politiek van verschillende Regeeringen tot verlaging der rente op de kapitaalmarkt, met het doel een opleving der conjunctuur te bewerkstelligen, al of niet gepaard aan andere maatregelen (publieke werken). Dit ingrijpen in natuurlijke verhoudingen varieert van het beïnvloeden van de factoren, die op de kapitaalmarkt van gunstigen invloed kunnen zijn (verlaging van bankrente, open marktpolitiek, emissie embargo, enz.) tot een ingrijpen in de contractueele verhoudingen.

K. J. GROENEVELD.

¹⁾ Zie E.-S.B. van 15 Mei 1935, pag. 436.

HET BEZUINIGINGSONTWERP EN DE KAMERS VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN.

Men schrijft ons van bevoegde zijde:

Paragraaf 49 van het ontwerp van wet tot verlaging van de openbare uitgaven bevat het voorstel tot wijziging van het eerste lid van artikel 19 der Handelsregisterwet 1918 in dien zin, dat de jaarlijks verschuldigde bijdragen der in de eerste klasse gerangschikte handelszaken worden verlaagd met 20 pCt. en in de hogere klassen met 50 pCt. Deze bijdragen behooren tot de inkomsten van de Kamers van Koophandel en Fabrieken. Wat dit voorstel te maken heeft met „verlaging van de openbare uitgaven” is dan ook een raadsel. De staat bespaart hierdoor geen cent, snijdt zich eerder den weg af om het verleen van bijdragen aan instellingen, die het algemeen belang van handel en nijverheid bevorderen, af te schuiven op Kamers van Koophandel met een goed gevulde beurs. Het ligt dan ook voor de hand, aan te nemen, dat dit gedeelte van het wetsontwerp aanvankelijk een onderdeel heeft uitgemaakt van de voorzieningen, welke de regeering volgens de memorie van toelichting voornemens was in het wetsontwerp op te nemen, teneinde de aanpassing te bevorderen op het gebied van de vaste lasten, die op het bedrijfsleven drukken. De vermindering der bijdragen aan het handelsregister is blijkbaar achtergelaten, toen de regeering andere soortgelijke voorzieningen uit het voorontwerp lichtte, teneinde „deze materie afzonderlijk ter hand te nemen”. De betrokken paragraaf deelt dit lot met paragraaf 52, die verlichting beoogt van lasten, welke uit de sociale verzekering voor het bedrijfsleven voortvloeien.

De regeering heeft zich dus niet streng gehouden aan haar eigen stelsel: zij heeft niet geschroomd reeds in dit „bezuinigingsontwerp” vaste lasten te verlagen, wanneer daardoor haar eigen inkomsten geen gevaar liepen. Het is te hopen, dat zij in het aangekondigde volgende ontwerp even flink zal ingrijpen waar het de lasten betreft, welke zij met haar eigen retributies aan de landzaten oplegt.

Zijn het in het geval van § 52 de verzekerden volgens de sociale verzekeringswetten, die den last der bezuiniging moeten dragen, ten aanzien van de Kamers van Koophandel doet zich de merkwaardige figuur voor, dat de verwachte bezuiniging moet worden gedragen door... het ontlaste bedrijfsleven, in welks belang zelf deze instellingen immers werkzaam zijn. De vraag is dus slechts, of voor de lagere bijdragen dezelfde diensten of desnoods bijna even waardevolle diensten zijn te verkrijgen als de Kamers van Koophandel thans aan de ingeschrevenen in haar handelsregisters bewijzen. Het wil ons voorkomen, dat in de eerste plaats de Kamers van Koophandel zelf daarover hadden kunnen oordeelen, doch haar meening blijkt niet gevraagd te zijn. Ook de Middenstandsraad, welk lichaam in het bijzonder competent is ten aanzien van de belangen, welke in de afdelingen Kleinbedrijf der Kamers hun tegenwoordiging vinden, is, voor zoover bekend, niet gehoord.

Dit is zeker betreurenswaardig, want de inkrimping der geldmiddelen is volgens de memorie van toelichting oorzaak, dat het aantal Kamers aanzienlijk zal moeten worden verminderd. Kunnen wij de dagbladberichten gelooven, dan zullen er 17 van de 36 verdwijnen. Nu is het wel aannemelijk, dat het Koninklijk Besluit van 17 Augustus 1920, Staatsblad 711, ons land wat erg royaal heeft bedeed: 7 Kamers in Zuid-Holland, 6 in Noord-Holland, 5 in Noord-Brabant, 4 in Limburg; zulk een stelsel leidt tot Kleinkamerei. Vervallen wij echter met de zeer sterke concentratie, die nu wordt voorgesteld, niet in een ander uiterste? De kleine Kamers hadden althans het voordeel, dat zij zeer nauw voeling hielden met de belangengroepen in haar gebied. Haar adviezen daaromtrent berustten dus op kennis uit de eerste hand.

In de grootere gebieden zal dit minder goed mogelijk zijn niet slechts omdat de districten zooveel grooter worden, maar vooral ook, omdat thans vrij uitgestrekte landelijke gebieden met inbegrip van provinciestedjes tot één district worden vereenigd met groote handelscentra, waar een geheel andere sfeer heerscht en geheel andere belangen de aandacht vragen.

Bovendien moet echter niet uit het oog worden verloren, dat de Kamers van Koophandel niet langer de zuiver adviseerende lichamen van voorheen zijn. Zij werden ingeschakeld in de uitvoering van allerlei wetten en maatregelen.

Naast de wet op het Handelsregister is gekomen het wetsontwerp op de uitverkoopen en opruiming en, naar wij vertrouwen, zullen de Kamers van Koophandel ook een rol gaan spelen bij de uitvoering van de te verwachten wet op de vestigingseisen voor middenstandsbedrijven. Ook inzake het koopen op afbetaling wacht haar een taak. De uitvoering der contingentering is zonder haar medewerking vrijwel niet denkbaar. Ook aan het clearinginstituut bewijzen zij diensten. Het afgeven van certificaten van oorsprong e.d. behoort alom tot haar taak. Voor de zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeling is al evenzeer een beroep op haar medewerking gedaan. Kortom, de Kamers van Koophandel, ingesteld ter ver- tegenwoordiging van den handel en van de nijverheid in het geheele rijk, zijn de verpersoonlijking van het gedecentraliseerde zelfbestuur door belanghebbenden; het bedrijfsleven knapt in de Kamers voor en door zichzelf een menigte karweitjes op, die geen koopman of industrieel gaarne ambtelijk en gecentraliseerd zou zien verrichten.

Dit stelsel wordt nu principieel verzwakt: de Kamers van Koophandel en Fabrieken worden, bij wijze van zeggen, verder gebracht van het publiek en daarmee dichter bij St.-Bureaucratus, dichter bij Den Haag. Voorloopig zal dit vooral blijken, doordat menig zakenman minder vaak naar het kantoor van „zijn” Kamer zal stappen om hulp en voorlichting, terwijl het contact, dat niet geheel zal worden verbroken, nu meer dan vroeger schriftelijk zal plaats vinden of tot geld kostende reises zal dwingen. Maar waar blijft dan voor de betrokkenen de bezuiniging? Wij hebben hier te maken met hetzelfde vraagstuk als betrokken was bij de opheffing van vele rechtbanken en kantongerechten. Aan de provincie wordt de outillage ontnomen, die zoo menig stadje stempelde tot het intellectueele en economische centrum van een streek.

De logica zou dus medebrengen om niet allereerst te vragen, gelijk de memorie van toelichting doet, hoeveel op de handelsregisterbijdragen moet worden gekort, teneinde de gewenschte „besparing” van vier ton te bereiken. Primair zij de taak van de Kamers van Koophandel en Fabrieken. Indien blijkt, dat deze door een eenvoudiger organisatie zuiniger kan worden ten uitvoer gelegd, dan zal ieder het toejuichen, wanneer daardoor een *werkelijke* verlaging van vaste lasten wordt verkregen. Wij nemen aan, dat dit zeer goed mogelijk zal zijn, indien enkele zeer kleine Kamers verdwijnen en het kweken van belangrijke overschotten in onzen tijd overbodig wordt geacht. Mits men dan maar mede bedenke, dat de taak der Kamers van Koophandel bij de voortschrijdende organisatie van het economisch leven waarschijnlijk van nog ingrijpender aard zal worden. Mits men ook overwege, dat de gelden, welke de Kamers niet nodig hebben voor haar eigen dienst, onder toezicht van de regering mede worden gebruikt om vele nuttige instellingen op economisch gebied op de been te houden. Zelfs als aan al deze voorwaarden is voldaan zal naar onze meening nog een aardig bedrag, zeg ongeveer f 200.000 per jaar, kunnen worden bezuinigd. De andere helft der vier ton, welke de regering van het bedrijfsleven hoopt af te wentelen, zullen de belanghebbenden echter, indien het ontwerp onveranderd

tot wet wordt verheven, naar onze stellige overtuiging op andere wijze toch betalen, mede omdat zij minder waar voor hun geld zullen krijgen. Wij hopen, dat zulks nog door de Tweede Kamer zal worden voorkomen: het wetsontwerp bevat waarlijk schijnbezuinigingen genoeg.

WERKLOOSHEID EN MUNTWEZEN.

II (Slot.)

Intusschen kan niet worden verheeld, dat deze langs empirisch-statistische weg verkregen vergelijking betrekkelijk ruw en dientengevolge onvolledig is; met name zou kunnen worden opgemerkt, dat het beloop der werkloosheid in de diverse landen door tal van factoren, als industrieele structuurveranderingen, voortgezette mechanisatie en rationalisatie, loonniveau e.d., verschillend kan zijn beïnvloed, zoodat, al is het opmerkelijk, dat de cijferreeksen voor de goudlanden hooger liggen, toch nog een betere bewijsvoering noodig is, om de schijnbaar uit die reeksen sprekende conclusie te aanvaarden.

Te dien opzichte zij opgemerkt, dat zoowel langs den weg der redeneering als door een statistische „proef op de som” tot dezelfde conclusie kan worden gekomen.

Immers, dat depreciatie van de geldeenheid onder de huidige omstandigheden tot uitbreiding van de werkgelegenheid móet voeren, volgt aanstonds uit de overweging, dat in een deflatie-periode, d.w.z. in een tijdvak, waarin het peil der prijzen voortdurend zakt, iedere ondernemer zich er voor zal hoeden, zijn aankopen van grondstoffen, zoomede zijn productie, boven het strikt noodzakelijke uit te strekken. Een andere handelwijze ware min of meer gelijk te stellen met economische zelfmoord, want bij een meerderen aankoop van grondstoffen en een uitgebreidere productie, waardoor een ruimere werkgelegenheid zou ontstaan, zou hij groot gevaar loopen, zijn producten niet spoedig genoeg te kunnen afzetten, met het gevolg, dat hij door de inmiddels voortgezette prijsdaling verliezen zou moeten lijden. Daar komt nog bij, dat de oprichting van nieuwe ondernemingen, waardoor tot een verruiming van de werkgelegenheid zou kunnen worden bijgedragen, in een deflatie-periode terecht als zeer risquant kan worden aangemerkt. Immers een op rendabele basis opgezette nieuwe onderneming zou door de daling van het prijspeil en de daaruit voortvloeiende verliezen reeds zeer spoedig onrendabel kunnen worden.

Tenslotte kan nog worden opgemerkt, dat onder de huidige omstandigheden reeds meerdere bedrijven onrendabel zijn geworden, welke, zoolang de verliezen geen al te groote afmetingen aannemen, nog blijven voortwerken. Bij verdere voortgaande deflatie zal er door den invloed van de gelijkblijvende vaste lasten een oogenblik kunnen komen, dat het dientengevolge steeds toenemende gebrek aan rentabiliteit tot sluiting van het bedrijf moet voeren (nl. in ieder geval als de verliezen het bedrag der vaste lasten gaan overschrijden).

Bij een door depreciatie van het ruilmiddel verkregen betrekkelijk stabiel of mogelijk zelfs opgaand prijspeil daarentegen zal de ondernemer een dergelijke vrees niet behoeven te koesteren, zoodat hij de productie niet zoo angstvallig behoeft te remmen, terwijl dan bij de oprichting van nieuwe ondernemingen geen vrees voor een spoedig gebrek aan rentabiliteit tengevolge van een nog verdere inzakkings van het prijspeil behoeft te bestaan.

Ten opzichte van de niet meer rendabele, doch nog niet gesloten bedrijven geldt onder deze verhoudingen, dat, voor zooverre zij tot de exportbedrijven behoren, de rentabiliteit in één slag hersteld kan zijn en dat zij, voor zooverre zij voor de binnenlandsche markt werken, wellicht door passende interne maatregelen, welke anders in verband met de

verdere deflatie toch geen afdoende en blijvende oplossing zouden opleveren, wellicht weder blijvend op een gezonde rendabele basis zouden komen te verkeren.

Daar komt nog bij, dat, zooals een vrees voor inflatie meestal een vlucht in de goederen te zien geeft, een periode van deflatie een vlucht in het geld beteekent en ook moet beteekenen, daar belegging in goederen — zoowel roerende als onroerende — tenzij tegen abnormaal lage prijzen, automatisch een aanmerkelijk verlies met zich medebrengt. En zooals een vlucht in de goederen prikkelend op de bedrijvigheid werkt, oefent een vlucht in het geld een stagneerenden invloed op het bedrijfsleven uit; de quantiteits-theorie geeft hiervan de duidelijke verklaring.

Het schijnt mij toe, dat het bovengenoemde verschil in stemming van de ondernemers, van welker activiteit onze maatschappij ondanks velerlei verstartingsverschijnselen toch altijd nog moet bestaan, niet te gering moet worden aangeslagen. Het maakt een zeer groot onderscheid, of de ondernemer het vooruitzicht heeft, thans nog een aanpassingsproces, overeenkomende met een algemeene niveaudaling van ongeveer 30 pCt., te moeten doormaken, terwijl in 5 crisisjaren slechts een daling van ongeveer 15 pCt. is verkregen, zulks onder de bedreiging, dat één enkele manipulatie met Pond en/of Dollar een jaren lang gevolgd aanpassingsproces illusoir kan maken, dan wel, of hij weet, dat hij, al dan niet na een eventuele interne regeling, de toekomst met een gematigd vertrouwen kan tegengaan.

Voor wat nu betreft de bovenbedoelde statistische „proef op de som”, zij aangeteekend, dat behoudens andere storende invloeden een daling resp. stijging van de groothandelsprijzen gepaard gaat met een stijging resp. daling van de werkloosheid en dat bij een gelijkblijvend niveau der groothandelsprijzen uit dezen hoofde geen invloed op de werkgelegenheid wordt uitgeoefend. Het verband tusschen daling resp. stijging van de groothandelsprijzen en stijging resp. daling van de werkloosheid is zoo nauw, dat Prof. Irving Fisher, bij invoering van een gepaste vertraging in den tijd, een correlatie-coëfficiënt van 0.941 heeft gevonden bij de beschouwing van de werkloosheid en het prijspeil in Amerika over de periode 1903—1925¹⁾. Ook door het Internationaal Arbeidsbureau werd een duidelijke samenhang gevonden, zij het ook, dat deze door een iets minder nauwkeurige werkwijze iets minder groot was.²⁾ Het verband tusschen de fluctuaties in het prijspeil en in de mate van werkloosheid kan gemakkelijk worden verklaard, als wordt bedacht, dat de producent in het algemeen bij oplopend prijspeil zijn inkomsten ziet stijgen, terwijl de vaste kosten gelijk blijven, waardoor zijn winsten toenemen, resp. zijn verliezen verminderen, hetgeen een stimulans geeft in de richting van meerdere bedrijvigheid. Bij aflopend prijspeil daarentegen ziet de ondernemer zijn inkomsten dalen, terwijl de vaste kosten wederom gelijk blijven, waardoor zijn winsten verkleinen resp. zijn verliezen groter worden, hetgeen een insnoering van de bedrijvigheid veroorzaakt.³⁾

¹⁾ Zie o.a.: „Les relations statistiques entre le chômage et le mouvement des prix” van Prof. Irving Fisher in de „Revue Internationale du Travail” van Juni 1926.

²⁾ Zie „Le chômage et les fluctuations monétaires” in „Etudes et Documents Serie C. No. 13” van het Bureau International du Travail (1929).

³⁾ Het is duidelijk, dat zich dit verschijnsel het sterkst voordoet in kapitaal-intensieve bedrijven, terwijl de invloed van dit verschijnsel in den loop der jaren moet toenemen, omdat voortdurend meer kapitaal in het bedrijfsleven wordt vastgelegd.

Een zeer interessante illustratie van het verschijnsel, dat toenemende winsten de bedrijvigheid activeeren en dat omgekeerd afnemende winstmogelijkheden in dit opzicht stagneerend werken, wordt geleverd in het artikel: „De economische toestand in de Ver. Staten onder President Roosevelt” in de Nederlandsche Conjunctuur van Februari 1935.

Met deze wetenschap voor oogen, loont het de moeite, na te gaan, hoe de groothandelsprijzen zich sedert de jaren 1929/1930 hebben gedragen. Daarbij zal derhalve, als de conclusie, welke uit de vorenstaande cijferreeksen aangaande het verloop van de werkloosheid in de diverse landen is getrokken, juist is geweest, als resultaat moeten verschijnen, dat de groothandelsprijzen in de goudlanden nagenoeg voortdurend moeten zijn gedaald, en dat in de landen met een gedeprecieerde valuta, na het verlaten van den gouden standaard, niet alleen een tot stilstand komen van die daling, doch zelfs een stijging van groothandelsprijzen moeten zijn voorgevallen, uit welke fluctuatie van het peil der groothandelsprijzen een vermindering van de greep der werkloosheid is voortgevloeid.

Het indexcijfer van de groothandelsprijzen op basis der landsvaluta is blijkens het voren genoemde Statistische Jahrbuch blz. 157* in de verschillende landen als volgt verlopen:

L a n d	1929	1930	1931	1932	1933	1934	
						1 Jan.	1 Juli
België	123.9	108.5	91.1	77.2	72.3	69.8	67.9
Frankrijk	127.3	112.5	101.9	86.7	80.8	82.3	76
Italië	135.5	111.6	92.4	82.5	76.4	75.2	72.4
Nederland	142	117	97	79	74	79	77
Zwitserland ...	141.2	126.4	109.7	96	91	91.8	88.9
Duitschland ...	137.2	124.6	110.9	96.5	93.3	96.3	98.9
Denemarken ..	150	130	114	117	125	130	129
Engeland *) ...	127.2	106.8	89.3	86.1	86.8	90.4	91
Noorwegen ...	149	137	122	122	122	120	124
Oostenrijk ...	130	117	109.1	112.2	108.1	109.3	109.9
Tsjecho-Slowak.	133.9	117.2	107.3	99.2	96.2	94.3	102
Zweden	140	122	111	109	107	112	114

*) The Economist.

Indien het gemiddelde indexcijfer voor 1929 en 1930, evenals zoeven, op 100 wordt gesteld, dan wordt de navolgende staat verkregen:

Basis 1929/1930 = 100.

L a n d e n	1931	1932	1933	1934	
				1 Jan.	1 Juli
België	78.3	66.4	62.2	60	58.4
Frankrijk	85	72.4	67.4	68.6	63.5
Italië	76	67.8	62.8	61.8	59.5
Nederland	74.8	61	57.1	60	59.5
Zwitserland ..	82	71.7	68	68.6	66.5
Duitschland ..	84.6	73.7	71.4	73.6	75.5
Denemarken ..	81.4	83.5	89.2	92.8	92.2
Engeland ...	76.4	73.6	74.2	77.3	77.7
Noorwegen ...	85.2	85.2	85.2	83.9	86.7
Oostenrijk	83.4	90.8	87.5	88.5	88.9
Tsj.-Slowakije	85.5	79	76.6	75.1	81.1
Zweden	84.6	83.2	81.7	85.5	87

Uit dezen staat blijkt inderdaad, dat de daling der groothandelsprijzen, welke zich bij het begin der crisis heeft gemanifesteerd, in de groep van de goudlanden nog steeds doorgaat, terwijl deze daling in de landen met een gedeprecieerd muntwezen na het verlaten van den gouden standaard heeft plaats gemaakt voor een gelijkmatig verloop of voor een lichte stijging.

Herleidt men daarentegen deze indexcijfers der groothandelsprijzen in de landen met gedeprecieerde valuta op goudbasis, dan wordt een soortgelijk verloop verkregen als in de z.g. goudlanden, hetgeen moge blijken uit den navolgenden staat:

L a n d	1929	1930	1931	1932	1933	1934	
						1 Jan.	1 Juli
Denemarken ...	150	130	106.5	82.3	69.8	69	64.3
Engeland *) ...	127.2	106.8	82.2	61.8	59	57.3	55.9
Noorwegen	149	137	114.6	82.3	76.3	72.4	69.5
Oostenrijk	130	117	107	97.3	85.9	85.4	85.9
Tsjecho-Slowakije	133.9	117.2	107.3	99.2	96.2	94.3	83.8
Zweden	140	122	104.9	75.2	69.2	68.7	65.7

*) The Economist.

Indien ook thans weder het gemiddelde indexcijfer van 1929 en 1930 evenals tevoren op 100 wordt gesteld, dan gaat deze staat over in den navolgenden ¹⁾:

Basis 1929/1930 = 100.

L a n d	1931	1932	1933	1934	
				1 Jan.	1 Juli
Denemarken.....	76.1	58.8	49.8	49.3	45.9
Engeland.....	70.2	52.9	50.4	49	47.6
Noorwegen.....	80	57.5	53.3	50.6	48.6
Oostenrijk.....	86.6	78.7	69.5	69.1	69.5
Tsjecho-Slowakije....	85.5	79	76.6	75.1	66.7
Zweden.....	80	57.4	52.8	52.5	50.2

Uit dezen laatsten staat blijkt wel duidelijk, dat de dalende beweging van de groothandelsprijzen in goud uitgedrukt in de landen met gedeprecieerde valuta zeer zeker niet bij die in de goudlanden heeft achtergestaan, hetgeen beteekent, dat, als in deze landen aan den gouden standaard was vastgehouden, de bovenbedoelde remming in het dalend verloop van de groothandelsprijzen niet was voorgevallen en dientengevolge de vermindering der werkloosheid niet was opgetreden. Omgekeerd is door het verlaten van den gouden standaard in deze landen de daling der groothandelsprijzen in landsvaluta tot staan gekomen, waarna het bedrijfsleven met getemperd vertrouwen kon voortwerken, daar het ontmoedigend deflatie-proces was voorkomen, met het gevolg, dat de greep der werkloosheid verslaptte. ²⁾

Het schijnt mij toe, dat het beeld thans wel voldoende ver is uitgewerkt, om de algemeene conclusie te trekken, dat bij een aan het goud gekoppeld muntwezen een stijging van den goudprijs, welke steeds met een periode van deflatie gepaard gaat, aanleiding geeft tot een vergroting der werkloosheid en dat omgekeerd een daling van den goudprijs verlagend op de werkloosheid inwerkt. ³⁾ Bij een niet aan het goud gekoppeld muntwezen met constante of nagenoeg constante groothandelsprijzen of, zooals wellicht nog beter is, met een constante of nagenoeg constante winstmarge zal door het muntwezen geen of nagenoeg geen invloed op de werkloosheid worden uitgeoefend.

Hierbij dient nog te worden opgemerkt, dat uit het vorenstaande valt af te leiden, dat, zoodra de daling van de groothandelsprijzen in de goudlanden tot staan zal zijn gekomen en plaats maakt voor een meer gelijkmatig of stijgend verloop, ook in die landen de werkloosheid zal afnemen. Het ligt voor de hand, dat de voorsprong, welke de landen met gedeprecieerde valuta thans in dit opzicht genieten, dan langzamerhand zal komen te vervallen, zoodat de door depreciatie van de munt te verkrijgen ver-

¹⁾ Deze staat, zoomede de voorafgaande staten, waarbij de verschillende cijferreeksen in verhoudingsgetallen (1929/1930 = 100) zijn uitgedrukt, zijn samengesteld met behulp van een rekenliniaal, zoodat het laatste cijfer wellicht niet geheel zuiver is. Voor de vergelijking van het algemeene beloop der cijfers hindert dit evenwel niet.

²⁾ In dit verband moge nog worden gewezen op de in algemeenen zin bestaande overeenstemming tusschen het verloop van het prijspeil en de werkloosheid in de Ver. Staten van Amerika tijdens de experimenten van Pres. Roosevelt, ondanks het feit, dat sterke wijzigingen in het loonniveau (code-stelsel) het beeld vertroebelen. Zie hiervoor het prae-advies van Prof. Dr. J. Tinbergen aan de Nat. Vereeniging tegen de Werkloosheid, opgenomen in het Tijdschrift van den Ned. Werkloosheidsraad van Augustus/September 1934.

³⁾ Deze conclusie vindt tevens hare bevestiging in het diagram op blz. 410 van Prof. G. Cassel's boekwerk „Theoretische Sozial-Ökonomie“, uit welk diagram de algemeene gelijkmatigheid in den loop der goudproductie en van het prijspeil blijkt. Daar, gelijk algemeen bekend is, de goudproductie van maatgevenden invloed is op de waarde van de aan het goud gekoppelde geldeenheden, volgt uit dat diagram aanstonds de paralleliteit tusschen het aan het goud gekoppelde muntwezen en het prijspeil.

betering van de werkloosheid slechts van tijdelijken aard is. ⁴⁾

Dit artikel heeft, zooals reeds werd vermeld, geen andere pretentie, dan het verband tusschen het geldwezen en de werkloosheid op te sporen, zoodat er zorgvuldig voor is gewaakt, in de beschouwing andere elementen te betrekken, dan die, welke verband houden met de samenhang tusschen het muntwezen en de werkloosheid resp. haar complement, de bedrijvigheid. Derhalve mag deze beschouwing niet worden aangemerkt, als een interventie in den strijd aangaande het behouden of verlaten van den gouden standaard. Trouwens, de keuze ²⁾ tusschen het behouden of verlaten van den tegenwoordigen gouden standaard heeft nog véél méér aspecten dan de hierboven belichte samenhang, terwijl het in laatste instantie bovendien nog een aangelegenheid van algemeen landsbeleid is.

Kies ik derhalve in den strijd tusschen het al of niet verlaten van den gouden standaard geen partij, niettemin meen ik, dat bovenstaande beschouwingen haar nut kunnen hebben, eensdeels ter bevordering van het ontstaan van een objectief inzicht in het verband tusschen werkloosheid en muntwezen, en anderdeels ter voorkoming van het, in den laatsten tijd in den bovenbedoelden strijd zoo veelvuldig voorgekomen, onjuiste gegoochel met werkloosheidscijfers.

A. N. VAN MILL.

¹⁾ Deze tijdelijkheid zal echter, als de lengte van den dalenden tak van de economische trendbeweging, evenals voorheen, pl.m. 25 jaar zal bedragen, nog ongeveer 10 jaar moeten duren. De mogelijkheid is echter niet uitsluitend, dat de trendbeweging als gevolg van de hedendaagsche hevige economische schokken eenigermate van karakter zou worden veranderd.

²⁾ De loop van den tijd zal leeren, of hier inderdaad van „keuze“ mag worden gesproken, dan wel of het weinig of niet vorderen van het z.g. aanpassingsproces niet zal dwingen tot depreciatie van het ruilmiddel. De depreciatie van den munt in België, alwaar men, dank zij de lage stabilisatie van den Franc na den oorlog, lang niet zoover van het wereldprijsniveau was verwijderd en alwaar het aanpassingsproces mitsdien lang niet zoo moeilijk en pijnlijk was, dan hier te lande het geval is, spreken, hoewel de algemeene economische toestand daar te lande in menig opzicht geheel anders is, in dit opzicht boekdeelen.

INDUSTRIEFINANCIERING.

Het vraagstuk van de wijze van financiering van met name de kleine en middelgrote industrie blijft nog steeds in de belangstelling staan. De moeilijkheden om op dit punt tot overeenstemming te komen, blijken nog steeds groot te zijn. Voor een belangrijk deel vloeien de tegenstellingen voort uit de beteekenis, die men aan het kapitaal toekent. Terwijl eenerzijds er de nadruk op wordt gelegd, dat het beschikbaar zijn van credieten op langen termijn van primaire beteekenis is voor het oprichten van nieuwe industrieën, wordt anderzijds de rol van het kapitaal slechts van secundairen aard geacht.

Bij de beoordeeling van de verhouding tusschen bankwezen en industrie, een verhouding, die vooral in de laatste jaren nog al eens aan critiek heeft blootgestaan, moet men, behalve de aard van het bankwezen, niet uit het oog verliezen, dat de ontwikkeling van het economisch leven van ons land bepaald is door de geografische positie eenerzijds, door het bezit van groote koloniën anderzijds. Het kapitaal heeft zich over het algemeen gericht naar die takken van ons volksbestaan, die het hoogste rendement opleverden. Dit waren scheepvaart, handel en verkeer en de cultures in Ned.-Indië. Gezien de dominerende positie, die deze bedrijfstakken tot voor kort innamen, kan de ontwikkeling van onze industrie zeker niet onbevredigend worden genoemd. Dit feit moet men niet uit het oog verliezen bij de beoordeeling van de veranderingen in de internationale handelsbetrekkingen van de laatste jaren, veranderingen, die van onze positie, vroeger een bron van welvaart, thans een bron van tegenslagen maken.

Ook indien de ontwikkeling van ons economisch leven meer in industrieele richting was gegaan, zouden de verliezen ons niet bespaard zijn gebleven.

Al is men echter overtuigd van de noodzakelijkheid van een verdere industrialisatie van ons land, dan moet men de verwachtingen over een plotselinge structuurverandering van ons economisch leven niet te hoog spannen. Daarbij is het vraagstuk van industriefinanciering op een enkele uitzondering na niet primair. Zeer terecht vormt deze opvatting het uitgangspunt van een commissie¹⁾ uit de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, die over dit vraagstuk advies heeft uitgebracht.²⁾ De waarde van dit advies wordt nog verhoogd, doordat tusschen twee bankiers en twee industrieelen volkomen eenstemmigheid is verkregen.

De genoemde commissie maakt onderscheid tusschen:

1o. bedrijven, waarvan een redelijke verwachting van gunstige rentabiliteit mag worden gekoesterd,

2o. bedrijven, waarvan deze verwachting, althans voorloopig, ontbreekt, doch die steun behoeven tot instandhouding of uitbreiding van het industrieel apparaat en tot behoud of verruiming van werkgelegenheid.

Wat het eerste punt betreft, constateert de commissie een leemte voor de kleine en middelgrote industrie. Bij de voorziening in deze leemte moet in de eerste plaats gestreefd worden naar het organiseren van een betrouwbare en deskundige bemiddeling tusschen de vraag naar en het aanbod van kapitaal. Voor een dergelijke bemiddeling komen, aldus de commissie, in aanmerking bestaande adviesbureaux, werkzaam op industrieel gebied en economisch-technologische instituten. De taak van deze instituten moet tweërlei zijn, nl. *adviseerend* ten opzichte van economische en technische mogelijkheden en vooruitzichten en verder *bemiddelend* bij de kapitaalvoorziening.

Over de vraag, van wie de kapitaalverstrekking zou kunnen uitgaan, spreekt de commissie zich als volgt uit. „Hiervoor zouden in aanmerking kunnen komen zowel particulieren als belanghebbende ondernemingen. Men kan echter ook denken aan kapitaalverstrekking door speciale financieringsinstituten, die in het bijzonder industriefinanciering tot doel hebben. Men kan hiertoe in het bijzonder denken aan een uitgroei van z.g. participatiemaatschappijen, al of niet met de algemeene banken verbonden. Hier ligt echter, naar onze meening, geen taak voor instellingen, die overwegend met overheidsgeld worden opgericht en gevoed.”

Uit deze passage zou men de indruk kunnen krijgen, dat particulieren en belanghebbende ondernemingen de voornaamste bronnen zullen vormen. O.i. zal het zwaartepunt bij de financieringsinstituten moeten liggen. Hoe dit ook zij, in elk geval blijkt hieruit, dat de bankiers niet meer zoo afwijzend staan tegenover een medewerking aan de industriefinanciering als enkele jaren geleden. Een persoonlijke voldoening is het verder, dat de commissie het enkele jaren geleden door ons gedane voorstel inzake de oprichting van participatiemaatschappijen heeft overgenomen. Geheel afwijzend staat de commissie tegenover de industriebanken, die overwegend met overheidsgeld worden opgericht. Voor zooverre deze banken nauw verbonden zijn of worden met economisch-technologische instituten, zouden zij ook niet passen bij de functie, die door de commissie aan deze instituten wordt toegekend, nl. het geven van advies en voorlichting zoowel aan den ondernemer als aan den kapitaalverstrekker. Voor een dergelijke functie moeten deze instituten trouwens volkomen onafhankelijk staan.

¹⁾ De commissie bestond uit de heeren Mr. H. F. van Leeuwen, Ir. F. H. E. Guljé, L. Proos Hoogdijck en Ir. S. H. Stoffel.

²⁾ Zie Maatschappij Belangen van Mei 1935.

Bovendien behoort tot de taak van deze instituten als regel niet het nemen van initiatief voor de oprichting van nieuwe ondernemingen. „Dit is”, aldus de commissie, „het domein van den scheppingsdrang en energie van den individueelen ondernemer.” Naderhand wijst de commissie er op, dat voorkomen dient te worden, dat in verschillende gebieden gestreefd zal worden naar het in het leven roepen van industrieën, wier oprichting slechts in verband met de economische verhoudingen van het geheele land overwogen kan worden, hoewel zij aan den anderen kant wil waken tegen een te groote centralisatie, waardoor o.m. het zoo nuttig plaatselijk initiatief zou kunnen worden belemmerd.

Aan een belangrijk onderdeel van de industriefinanciering heeft de commissie intusschen geen aandacht geschonken. Zij beperkt zich namelijk tot de financiering van de kleine en middengroote bedrijven, omdat groote ondernemingen h.i. tot de emissie-markt toegang hebben. Dit is juist in normale omstandigheden, maar niet in abnormale tijden. In een deflatieperiode, zooals wij op het oogenblik beleven, is bij de banken overal het streven naar een groote liquiditeit aanwezig; het verlenen van geanticipeerde emissiecredieten is geheel uitgesloten. Dus ook voor de financiering van levensvatbare groote ondernemingen, gesteld dat deze er zijn, is geen kapitaal beschikbaar.

Dit bezwaar geldt niet alleen voor nieuwe ondernemingen, doch ook voor uitbreiding en modernisering van die bedrijven, welke hiervoor geen middelen beschikbaar hebben. Hoe langer de depressie duurt, hoe urgenter dit probleem zal worden. Bovendien kan men tot deze categorie ook rekenen die ondernemingen, die rendabel zijn, doch die met liquiditeitsmoeilijkheden te kampen hebben (b.v. door bevroren vorderingen in het buitenland, door verliezen, voortvloeiende uit een plotselinge devaluatie in het buitenland, enz.). Reeds twee jaar geleden heeft Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuart in deze kolommen een voorstel verdedigd tot oprichting van een noodgecredietorganisatie, welke die onderdelen van het bedrijfsleven met additioneel crediet zou kunnen steunen, waarvan met redelijkheid verwacht mag worden, dat zij levensvatbaar zullen blijken³⁾ En in dezelfde richting ging de rede van den heer Zaalberg bij de eerste vergadering van de commissie van het Werkfonds⁴⁾; in deze rede schetste de heer Zaalberg de financiering van industrieele ondernemingen onder bepaalde voorwaarden als een taak van de Overheid.

De commissie sluit zich bij deze opvatting nauw aan en gaat feitelijk nog verder, doordat zij overheidsteun verdedigbaar acht voor die bedrijven, waarvan een redelijke verwachting van een gunstige rentabiliteit althans voorloopig ontbreekt, doch die steun behoeven tot instandhouding of uitbreiding van het industrieel apparaat en tot behoud of verruiming van werkgelegenheid. Het komt ons voor, dat de commissie te ver gaat, indien zij ook credietverleening — dit staat er niet duidelijk — zou verdedigen voor die ondernemingen, die ook op den duur niet levensvatbaar zijn. Deze credietverleening wil de commissie terecht niet laten beoordeelen door economisch-technologische instituten, doch door een centrale instantie, opdat het overzicht over en de controle op de steunverleening niet te loor zal gaan. Gedacht wordt hierbij aan het uitgroeien van een van de functies van het Werkfonds.

Wij ontveinen ons niet, dat de moeilijkheden voor de beoordeeling van een dergelijke credietverleening buitengewoon groot zijn. De verrichtingen van het Werkfonds wijzen daarop trouwens duidelijk. Zoolang echter het prijs- en kostenniveau in ons land, internationaal gezien, zoo hoog blijft, zullen de moeilijk-

³⁾ Zie E.-S.B. van 14 Juni 1933, blz. 474/475.

⁴⁾ De tekst van deze rede is gepubliceerd in E.-S.B. van 30 Mei 1934.

heden eerder toe- dan afnemen. Weliswaar kunnen bepaalde ondernemingen door credietverleening geholpen worden, doch het groote probleem — waarop al jaren gewacht wordt — ons land zoo snel mogelijk bij de verhoudingen op de wereldmarkt aan te passen, blijft daarmee onopgelost. Gaat de Overheid z.g. overbruggingscredieten verlenen, dan eischt een gezond beleid, dat men ook weet, hoe lang de overbruggingsperiode duurt. Anders zouden de reserves wel eens opgeteerd kunnen zijn, voordat het doel is bereikt. Helaas moet men zich thans op dit punt wel ernstig bezinnen.

v. d. V.

DE HANDELSBEWEGING VAN ROEMENIË MET NEDERLAND EN ANDERE LANDEN.

De in- en uitvoercijfers voor het tijdperk Jan.-Maart 1935 in onderstaande tabel, waarbij als waarde-eenheid 1000 Lei is aangenomen, zijn ontleend aan de publicaties van het Roemeensche Handels- en Industrie-ministerie. Teneinde de vergelijking tusschen de cijfers voor de verschillende landen te vergemakkelijken, zijn zoowel het aandeel van iederen staat aan den totaal- en uitvoer als aan het totaaluitvoeroverschot, in procenten uitgedrukt, in de tabel opgenomen. Om de resultaten van het tijdperk Jan.-Maart 1935 met die van vorige jaren te kunnen vergelijken, zijn onderaan dezelfde gegevens toegevoegd voor den totaalhandel van Roemenië en die tusschen Nederland en Roemenië in de jaren 1933 en 1934. De cijfers voor het jaar 1934 zijn overgenomen uit de „Handelsberichten”, No. 12 van 21 Maart 1935 en eveneens ontleend aan de Roemeensche statistiek.

Staten	Invoer in 1000 Lei	% van totaal-invoer	Januari—Maart 1935			
			Uitvoer in 1000 Lei	% van totaal-uitvoer	Uitvoer-overschot	% van totaal-overschot
Nederland ...	57.133	2,2	204.956	7,-	+ 147.823	+ 56,1
België en Luxemburg ..	80.654	3,3	25.034	0,9	— 55.620	— 21,4
Duitschland ..	513.806	20,2	498.721	17,8	— 15.085	— 5,8
Engeland	293.277	11,1	277.174	9,9	— 16.093	— 6,2
Frankrijk	220.980	8,7	181.266	6,5	— 39.714	— 15,3
Zwitserland ..	115.649	4,6	44.682	1,6	— 70.967	— 27,3
Italië	183.056	7,2	289.464	10,3	+ 106.408	+ 41,-
Spanje	49.980	2,-	122.602	4,4	+ 72.622	+ 28,-
Denemarken ..	8.527	0,4	12.055	0,5	+ 3.528	+ 1,4
Noorwegen ..	2.912	0,1	64	—	+ 2.848	+ 1,1
Zweden	15.077	0,6	3.177	0,1	+ 11.900	+ 4,6
Oostenrijk ..	247.105	9,7	230.932	8,2	— 16.173	— 6,2
Hongarije ...	158.674	6,3	129.802	4,7	— 28.872	— 11,1
Tsj.-Slowak ..	292.307	11,1	114.871	4,1	+ 177.436	+ 68,3
Polen	58.951	2,3	9.581	0,4	+ 49.370	+ 19,-
Bulgarije	3.775	0,2	7.064	0,3	+ 3.289	+ 1,2
Griekenland ..	44.918	1,8	164.201	5,8	+ 119.283	+ 46,-
Joego-Slavië ..	18.216	0,7	19.269	0,7	+ 1.053	+ 0,4
Turkije	10.518	0,4	27.129	1,-	+ 16.611	+ 6,4
Egypte	54.358	2,2	134.629	4,8	+ 80.271	+ 30,9
Palestina	31.237	1,3	89.776	3,2	+ 58.539	+ 22,5
Ver. Staten ...	81.921	3,2	22.052	0,8	+ 59.869	+ 23,5
Andere Stat. ..	10.099	0,4	204.357	7,-	+ 194.248	+ 75,9
Totaal van Roemenië	2.553.130	100,-	2.812.858	100,-	+ 259.728	+ 100,-
Totaal van Roemenië	11.741.850		14.170.828		+ 2.428.978	
Nederland ...	315.618	2,7	1.010.319	7,1	+ 694.701	+ 28,6
Totaal van Roemenië	13.095.971		13.612.988		+ 517.017	
Nederland ...	437.000	3,9	657.000	4,9	+ 220.000	+ 42,6

Volgens de aan de statistiek toegevoegde mededeeling zijn zoowel de in- als uitvoercijfers berekend naar de in Roemenië bestaande prijzen voor de voornaamste artikelen, dus niet naar de in- en uitvoer-declaraties der importeurs en exporteurs. Men kan dus voor de omrekening in andere munteenheid als de Lei ongeveer de door de Roemeensche Nationale Bank vastgestelde officieele koers als juist aannemen, of b.v. 100 Lei = f 1.47. Zulks is voor de beoordeeling van de Roemeensche statistiek van veel gewicht, daar er tengevolge der schaarschte van verschillende deviezen groote verschillen tusschen de officieele koers en de koers op de vrije markt ontstaan zijn, m.a.w. de buitenlandse deviezen worden met een voor elk land verschillend agio verhandeld.

Wat Roemenië in het algemeen betreft zien wij uit bovenstaande statistiek, dat de Roemeensche

regering door hare maatregelen tot het bevorderen van den export en het comprimeeren van den import, er in het eerste kwartaal van 1935 in geslaagd is het voordeelig saldo op de handelsbalans ten opzichte van 1934 te verbeteren, hoewel er nog veel aan ontbreekt om in 1935 het bedrag van 1933 te bereiken. De stijgende prijzen van de petroleumproducten, die een groot deel van den uitvoer vormen, kunnen op de handelsbalans van 1935 nog een gunstigen invloed uitoefenen.

Opvallend is het groote aandeel, dat Duitschland aan den handel met Roemenië heeft, hoewel de handelsbalans een klein nadeelig saldo voor Roemenië aanwijst; verder de voor Roemenië hoogst onvoor-deelige handelsbalans met Tsjecho-Slowakije. Dientengevolge bedraagt het agio op Duitse deviezen thans slechts 2—4 pCt., maar dat op Tsjechische deviezen 50 pCt.

Wat Nederland betreft is zoowel in de jaren 1933 en 1934 als in het eerste kwartaal van 1935 het groote aandeel, dat Nederland heeft aan het voordeelig saldo op de handelsbalans van Roemenië, opmerkelijk. Nederland staat voor Jan.-Maart 1935 zelfs aan de spits van alle met Roemenië handel-drijvende landen met 56.1 pCt. van het totaaluitvoer-overschot. Roemenië zou er daarom veel belang bij moeten hebben de uitvoer naar Nederland zooveel mogelijk te bevorderen, des te meer, omdat op deze wijze gouddeviezen ter beschikking komen van de Roemeensche Nationale Bank.

Hoewel het invoercijfer der Nederlandsche goederen in Roemenië voor Jan.-Maart 1935 niet onbevredigend is, in aanmerking genomen de betalings-moeilijkheden met Roemenië, kan men uit de statistiek door vergelijking met andere landen opmaken, dat Nederland met veel kans van slagen zijn afzet-gebied in Roemenië zou kunnen trachten te ver-groeten. Het zou dus van belang zijn voor den Nederlandschen handel in Roemenië zoo actief als mogelijk op te treden en zich niet al te veel door onder-vonden tegenslagen te laten afschrikken. De moge-lijkheid aan de betalingsmoeilijkheden te ontkomen wordt door compensatietransacties geboden, in ver-binding met officieele of particuliere clearing.

Tenslotte dient opgemerkt te worden, dat in de Roemeensche invoerstatistiek ook de goederen zijn begrepen afkomstig uit het Nederlandsch grondge-bied buiten Europa of door den transitohandel aan Roemenië geleverd, welke in de Nederlandsche uit-voerstatistiek niet of grotendeels niet zijn opge-nomen.

Ir. C. J. VAN DER FEEN.

DE RIJKSMIDDELEN OVER APRIL 1935.

Het in dit nummer voorkomende Overzicht van den stand der Rijksmiddelen op ultimo April 1935 vertoont vrijwel hetzelfde beeld als de daaraan voor-afgaande overzichten te zien gaven. De eerste indruk is niet ongunstig. De opbrengst der Indirecte Be-lastingen (in Afdeling Ib ondergebracht) bedroeg f 28.916.900 tegen f 26.787.200 in dezelfde maand van 1934, wat een vermeerdering beteekent van f 2.129.700. Ook nu is de totale vooruitgang echter een gevolg van een samenloop van omstandigheden en komt op rekening van slechts een paar middelen, nl. de invoerrechten en de omzetbelasting. Wat het eerste middel betreft moet worden bedacht, dat de invoer-rechten in het begin van het vorige jaar nog den in-vloed ondervonden van de vlucht over de grens vóór 31 December 1933 in verband met de invoering van de omzetbelasting. Dat de omzetbelasting thans meer in de schatkist brengt, behoeft niet te bevreemden, daar deze heffing eerst met 1 Januari 1934 werd in-gevoerd en langen tijd noodig had om op gang te komen. Houwt men met deze beide factoren rekening, dan blijkt de opbrengst der middelen heel wat min-der bevredigend te zijn dan bij oppervlakkige kennis-neming van den staat zou kunnen worden aangeno-

men, en dit wordt ook wel bewezen door de omstandigheid, dat de ontvangsten *f* 4.262.300 bij de gemiddelde maandraming ten achter zijn gebleven. Al verloopt de daling niet zoo snel meer, zij demonstreert toch duidelijk den achteruitgang van het levenspeil van ons volk.

De totale opbrengst over de eerste vier maanden beliep *f* 119.990.500 tegen *f* 100.734.700 in hetzelfde tijdvak van 1934 en bij een raming van *f* 132.716.700. Indien het verwarrende element van de omzetbelasting even wordt uitgeschakeld, krijgt men de volgende cijfers: opbrengst vier maanden 1934 *f* 88.096.200; opbrengst vier maanden 1935 *f* 101.016.800; raming vier maanden 1935 *f* 105.550.000. Deze vergelijking valt nog betrekkelijk mee.

Gaan wij nu de afzonderlijke middelen na, dan valt vooreerst op de niet onbelangrijke daling van de dividend- en tantiëmebelasting (met *f* 437.000). Toch behoeft dit geen reden te zijn voor ongerustheid. In den regel vallen de voor dit middel gunstige maanden eerst in het midden van het jaar. Het vorige jaar gaf April evenwel reeds een aanzienlijk bedrag door het binnenkomen van voorloopige aanslagen. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de aanslagen ditmaal iets later zijn opgelegd en dat de achterstand over de verstreken maanden (*f* 446.100) nog geheel of gedeeltelijk wordt ingehaald.

De invoerrechten gaven in de afgelopen maand *f* 1.511.100 meer dan in April 1934. Zooals hierboven reeds werd opgemerkt, was de ontvangst in laatstgenoemde maand zeer ongunstig (gelijk trouwens evenzeer in de daaraan voorafgaande maanden). Op zichzelf beschouwd was de opbrengst van de afgelopen maand, niettegenstaande het tarief met ingang van 1 Juli 1934 werd verhoogd, niet hoog (*f* 7.474.900 bij een raming van *f* 8.125.000); wel valt de twee laatste maanden eenige stijging waar te nemen. Dat onze buitenlandsche handel door de crisis en de in verband daarmee genomen maatregelen (contingenteering, clearing e.d.) veel te lijden heeft, wordt telkens weer bewezen door de voortdurende daling van het statistiekrecht (ditmaal met *f* 7.600).

Van de accijnzen vertoonden de zoutaccijnzen, de wijnaccijnzen en de tabaksaccijnzen eenige vermeerdering, de laatste dank zij de verhooging op 1 Maart jl. ingegaan. De overige accijnzen liepen alle in opbrengst terug, de geslachtaccijnzen met *f* 21.100, de gedistilleerdaccijnzen met *f* 120.700, de bieraccijnzen met *f* 110.700 en de suikeraccijnzen met *f* 697.300. Het meerendeel dezer heffingen ondergaat in zeer sterke mate den invloed van de economische crisis, waardoor de koopkracht vermindert en het verbruik afneemt. Bijzonder slecht was wel de suikeraccijnzen; misschien was hier echter een wisselwerking met de vorige maanden van het jaar, toen deze heffing ruime baten opleverde. Het overzicht over de eerste vier maanden geeft voor deze middelengroep de volgende cijfers te zien:

	Raming 4 m. 1935	Opbrengst 4 m. 1935	Opbrengst 4 m. 1934
Zout	<i>f</i> 666.700	<i>f</i> 796.200	<i>f</i> 671.900
Geslacht	" 2.166.700	" 1.819.300	" 2.323.700
Wijn	" 933.300	" 704.800	" 766.800
Gedistilleerd ...	" 10.333.300	" 9.167.600	" 9.904.400
Bier	" 3.333.300	" 2.416.300	" 2.965.800
Suiker	" 16.666.700	" 17.914.000	" 15.860.200
Tabak	" 11.333.300	" 11.418.100	" 8.930.800

De zoutaccijnzen, de suikeraccijnzen en de tabaksaccijnzen maken blijkens dit overzicht geen kwaad figuur; bij de overige houdt de dalende beweging van de opbrengst nog steeds aan.

De belasting op gouden en zilveren werken verschafte een surplus van *f* 3.500, doch vertoonde over de eerste vier maanden nog een teruggang van *f* 24.400. De omzetbelasting liep vooruit met *f* 1.137.100, doch stelt niettemin teleur, daar de maandraming *f* 6.791.700 bedraagt. Gerekend over vier maanden, is dit middel reeds *f* 8.192.900 bij de

verwachting ten achter gebleven en het blijkt ook voor het loopende jaar een geduchten tegenvaller op te leveren. Ook de couponbelasting was ditmaal aan den lagen kant (*f* 235.900 bij een opbrengst in April 1934 van *f* 368.500 en een maandraming van *f* 416.700). Daar de vorige maanden echter veel gunstiger waren, gaven de eerste vier maanden van dit jaar toch nog *f* 269.700 meer dan $\frac{1}{3}$ der raming.

De groep van middelen, die in rechtstreeksch verband met het zakenleven staan, was in de afgelopen maand vrij gunstig. De zegelrechten accresseerden met *f* 222.900, waarvan *f* 182.600 op rekening komt van de beursbelasting. De registratierechten gingen vooruit met *f* 58.100. De raming werd bij beide middelen overschreden, bij de zegelrechten zelfs met *f* 191.400. Waarschijnlijk is dit een gevolg van de belangrijke omzetten ter beurze in de afgelopen periode. Daar de vorige maanden over het algemeen genomen ook niet ongunstig waren, valt, gerekend over vier maanden, bij beide middelen een vooruitgang te constateeren, bij de zegelrechten van *f* 571.400, bij de registratierechten van *f* 329.800.

Met de successierechten blijft het goed gaan. Na het kleine decres van de vorige maand, vertoont April 1935 weer een stijging met *f* 237.600, waardoor het surplus over de reeds verstreken maanden van het jaar krom tot *f* 2.115.800, terwijl op het evenredig deel der raming een voorsprong van *f* 1.887.800 werd verkregen. Tenslotte de loodsgelden, die met *f* 51.800 daalden door de met ingang van 1 Augustus 1934 in werking getreden tariefsverlaging; over vier maanden bedraagt de vermindering *f* 236.300.

Van de Directe Belastingen is thans aan grondbelasting *f* 9.621.100 op kohier gebracht, wat een vooruitgang beteekent van *f* 150.200 bij den stand op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar. De achterstand in de uitreiking der aanslagbiljetten, welke in de eerste maanden van het jaar bestond, blijkt dus geheel te zijn ingehaald. Wat de overige middelen van deze groep betreft, zet de daling, die ook reeds in de vorige maanden moest worden vastgesteld, geregeld door. De belasting van de doode hand staat thans te boek voor een bedrag van *f* 189.200, hetgeen een toename in de afgelopen maand met *f* 65.400 beteekent.

Tenslotte nog een enkel woord over het Verkeersfonds. In totaal werd in de afgelopen maand ontvangen *f* 5.333.600, waarvan *f* 5.301.900 aan motorrijtuigenbelasting (April is een gunstige maand voor deze heffing) en *f* 31.700 rijwielbelasting. In April verschaft de wegenbelasting *f* 3.614.000. Over de eerste vier maanden bedroegen de inkomsten van het Verkeersfonds in totaal *f* 9.212.700; de ontvangsten van het voormalige Wegenfonds waren in dezelfde periode van 1934 *f* 6.121.800. Een vergelijking met de raming valt op dit oogenblik bij het Verkeersfonds nog niet te maken.

AANTEKENINGEN.

Goudonttrekkingen bij de Zwitsersche Nationale Bank.

Reeds geruimen tijd heerscht de overtuiging, dat Zwitserland tengevolge van zijn hooge productiekosten zijn valuta op den duur niet zal kunnen handhaven. Ook de in het buitenland bestaande verwachtingen omtrent het crisisinitiatief droegen bij tot onzekerheid t.a.v. den Zwitserschen Franc. De stagnatie in het bedrijfsleven en de waardedaling van de vorderingen van de banken in Duitschland versterkten de ongunstige beoordeeling van de valuta. De devaluatie in België was echter de directe aanleiding voor een grooter wantrouwen. Dit uitte zich eerst in een terugtrekken van de buitenlandsche tegoeden uit Zwitserland en in verkoop van Zwitsersche effecten van buitenlandsche zijde. Ook bepaalde binnenlandsche kringen belegden hun vermogen in goud en de-

viezen en een groote vlucht uit Zwitsersche valuta had plaats.¹⁾

Nadat de goudafgiften sedert half April voortdurend kleiner waren geworden, heeft de tweede week van Mei weder een verrassing gebracht in den vorm van een buitengewoon groot bedrag (Frs. 78.5 mill.), waarmede de goudvoorraad van de circulatiebank is afgenomen. De goudvoorraad daalde van Frs. 1.343 tot 1.265 mill., de gouddeviezen van Frs. 3.3 tot 2.4 mill. zooals uit de volgende tabel blijkt:

Zwitsersche Nationale Bank.
(in millioen Francs).

Data	Goud	Gouddeviezen	Discontos en Beleen. ²⁾	Effecten	Circulatie	Rekening (Crt.) ²⁾
7 Jan. 1929....	517.5	271.4	260.1	20.5	871.7	215.0
7 Jan. 1930....	595.0	355.8	199.4	6.6	912.3	245.5
7 Jan. 1931....	716.8	344.1	122.8	106.9	975.5	295.7
7 Jan. 1932....	2.400.8	100.3	97.4	39.9	1.538.4	1.067.8
7 Jan. 1933....	2.471.2	85.8	67.5	50.8	1.536.9	1.100.0
6 Jan. 1934....	1.998.1	17.5	180.1	27.5	1.436.3	725.8
7 Jan. 1935....	1.909.8	5.1	102.3	52.2	1.362.0	638.5
7 Febr. „....	1.822.9	3.7	92.9	55.1	1.299.1	604.9
7 Maart „....	1.782.4	14.1	89.9	54.3	1.305.9	564.8
6 April „....	1.594.6	5.0	119.9	58.2	1.325.6	388.0
30 April „....	1.364.9	7.2	228.6	58.6	1.319.3	288.9
7 Mei „....	1.342.8	3.3	228.1	60.5	1.287.2	292.4
15 Mei „....	1.265.0	2.4	220.3	60.5	1.253.0	247.2

¹⁾ Met ingang van 31 October 1932 werden Inlandportefeuille, Wechsel der Darlehenskasse der Schweiz, Eidgenossenschaft en Lombardvorschüsse, samengenomen. Voordien werden de Wechsel der Darlehenskasse niet vermeld.

²⁾ Uitsluitend de dagelijks vervallende verplichtingen.

Uit deze groote goudverliezen kan men, aldus de Frankfurter Zeitung, concludeeren, dat behalve het opvragen van depositogelden door het buitenland de verkoop van effecten verleden week grooter is geweest dan in de vrij geringe koersdalingen van gemiddeld 1 tot 2 pCt. tot uitdrukking was gekomen. De rekening-courantsaldi daalden met Frs. 45 mill. tot den sedert midden 1931 laagsten stand van Frs. 247 mill.; tegelijkertijd daalde ook de bankbiljettencirculatie met Frs. 34 mill. tot 1.253 mill., zoodat het dekkingspercentage nog 84.3 pCt. (tegen 85 pCt. een week tevoren) voor alle verplichtingen tezamen bedraagt.²⁾

Sedert half Maart, het begin van de spanningen op

¹⁾ Mittheilung Nr. 14 der Kommission für Konjunkturbeobachtung in Zwitserland.

²⁾ De bankbiljettendeckning in goud was eind April 103 pCt. bij een wettelijk minimum van 40 pCt.

de valutamarkt, is voor een bedrag van Frs. 527 mill. aan goud bij de Nationale Bank onttrokken. Daarvan zal, volgens de Frankfurter Zeitung, een bedrag van ongeveer Frs. 300 mill. gebruikt zijn voor het terugkopen van Zwitsersche obligaties, die in buitenlandsch bezit waren, terwijl de rest en de particuliere goudafgiften wel voor het grootste deel voor het aflossen van andere schulden zullen zijn aangewend. Sedert den aanvang van het jaar werd in totaal voor Frs. 655 mill. goud door de circulatiebank afgegeven.

Opmerkelijk is, dat de circulatie in dezen critieken tijd, d.w.z. sedert 15 Maart, slechts met Frs. 47 mill. is gedaald; het grootste gedeelte van de uit de buitenlandse oppottingen naar Zwitserland gekomen bankbiljetten werd dus blijkbaar door de binnenlandse markt geabsorbeerd, omdat het bankbiljet zijn voorkeurskarakter als liquiditeitsreserve van den kleinen en middelgrootten kapitalist heeft behouden.

De woningbouw in 1934.

Blijkens het jongste jaarverslag van den Hoofdinspecteur van de Volkshuisvesting is het aantal nieuwgebouwde woningen in het afgelopen jaar (52.600) grooter geweest dan in een van de voorafgaande jaren. Dit blijkt uit de onderste tabel, waarin vanaf 1921 een uitvoerig overzicht over den woningbouw in ons land wordt gegeven.

Het aantal woningen in uitvoering bedroeg aan het einde van het jaar 22.867. Dit aantal is wel lager dan op 31 December 1933, doch in vergelijking met de cijfers voor de jaren na 1920 kan het zeker niet laag worden genoemd. De groote omvang van de bouwbedrijvigheid blijkt ook uit het aantal in uitvoering gebrachte woningen, dat in het afgelopen jaar 47.100 bedroeg.

Gedurende de tien laatste jaren was dit als volgt:

1925.....	45.867	1930.....	54.957
1926.....	49.884	1931.....	51.038
1927.....	49.670	1932.....	36.352
1928.....	51.950	1933.....	58.626
1929.....	49.621	1934.....	47.100

Ir. H. van der Kaa vestigt er in zijn verslag verder de aandacht op, dat zich ook in vroegere crisisperiodes het verschijnsel kenmerkte van een bloei van de bouwnijverheid in een tijd van inzinking van handel en industrie, hetgeen toe te schrijven is aan de groote bedragen aan kapitalen, die geen emplot kunnen vinden en die door de bezitters gaarne ter beschikking van de bouwnijverheid worden gesteld. Ook in het verleden heeft het beschikbaar zijn van veel geld tegen matige rente periodiek geleid tot groote bouwbedrijvigheid met als gevolg een overproductie, waardoor het product dan weinig rendabel werd.

Jaar	Aantal woningen aan den voorraad toegevoegd						Vermindering van den woningvoorraad door slooping, verandering, onttrekking aan de bestemming enz.	Totale vermeerdering van den woningvoorraad			
	Voltooid door:				Herbouw, uitbreiding vernieuwing, verandering van bestemming, enz.	Totaal					
	Rijk, Provinciewaterschappen enz. (1)	Gemeenten (2)	Woningbouwverenigingen (3)	Particulieren (4)					(5)	(6)	(7)
1921	636	1.5 o/o	5687	14.1 o/o	19.298	47.8 o/o	14.743	36.6 o/o	40.364	1895	38.469
1922	130	0.6 o/o	6808	14.6 o/o	13.622	30.0 o/o	24.936	54.8 o/o	45.496	2035	43.461
1923	94	0.2 o/o	5449	12.6 o/o	9.590	22.2 o/o	27.999	65.0 o/o	43.132	2629	40.503
1924	107	0.2 o/o	3574	7.6 o/o	8.736	18.7 o/o	34.295	73.5 o/o	46.712	3616	43.096
1925	41	0.1 o/o	4059	8.6 o/o	8.538	18.1 o/o	34.552	73.2 o/o	47.190	4477	42.713
1926	100	0.2 o/o	2916	5.7 o/o	4.749	9.3 o/o	41.068	81.0 o/o	1865	3.7 o/o	50.698
1927	69	0.1 o/o	2759	5.3 o/o	4.801	9.3 o/o	42.617	82.6 o/o	1376	2.7 o/o	51.622
1928	44	0.1 o/o	1191	2.4 o/o	5.542	11.3 o/o	40.558	82.5 o/o	1803	3.7 o/o	49.128
1929	64	0.1 o/o	2242	4.6 o/o	5.221	10.7 o/o	39.820	81.5 o/o	1518	3.1 o/o	48.865
1930	98	0.2 o/o	2329	4.4 o/o	5.050	9.6 o/o	44.024	83.7 o/o	1087	2.1 o/o	52.588
1931	35	0.1 o/o	3358	6.4 o/o	5.961	11.4 o/o	41.226	79.2 o/o	1511	2.9 o/o	52.092
1932	47	0.1 o/o	1447	3.4 o/o	3.718	8.7 o/o	36.129	84.4 o/o	1479	3.4 o/o	43.493
1933	58	0.1 o/o	685	1.5 o/o	979	2.1 o/o	42.703	90.9 o/o	2542	5.4 o/o	46.967
1934	41	0.1 o/o	748	1.3 o/o	4.127	7.4 o/o	47.684	86.3 o/o	2694	4.9 o/o	55.294

Van de cijfers in de kolommen (5), (6) en (7) zijn voor een juiste vergelijking met de jaren 1921—1925 de achter ieder jaartal tusschen haakjes vermelde aantallen woningen afgetrokken. 1926 (591), 1927 (736), 1928 (925), 1929 (952), 1930 (1053), 1931 (971), 1932 (1410), 1933 (598) en 1934 (514). Deze cijfers hebben betrekking op woningen, die tengevolge van verbouwing zijn vervallen en later weer aan den voorraad zijn toegevoegd.

Tengevolge van den grooten aanbouw is de woningvoorraad zoo sterk toegenomen, dat thans een zeer groot aantal woningen leeg staat. De netto-vermeerdering blijkt over de laatste jaren de volgende te zijn.

1931	43.070
1932	37.301
1933	41.626
1934	49.950

Totaal in 4 jaar 171.947 woningen, terwijl slechts circa 120.000 woningen noodig waren.

De ruim 50.000 woningen, waarmede de netto-vermeerdering de behoefte overtrof, hebben gediend tot vergrooing van den voorraad leegstaande woningen. Indien men een oogenblik aanneemt, dat de woningvraag relatief dezelfde is gebleven, zou het aantal leegstaande woningen in het geheele land aan het einde van 1934 reeds meer dan 100.000 hebben bedragen.

In werkelijkheid echter is dit aantal veel grooter. Immers past men voor gemeenten, waar het aantal leegstaande woningen bekend is, bovenstaande berekeningswijze toe en vergelijkt men het voor 31 December 1934 gevonden cijfer met dat van het aantal werkelijk leegstaande woningen op dezen datum, dan blijkt het laatstbedoelde aantal veel grooter te zijn. Zulks kan voor verschillende gemeenten, waar het aantal leegstaande woningen bekend is, worden aangetoond.

Volgens een berekening van den heer Van der Kaa bedraagt het werkelijk aantal leegstaande woningen in ons land aanzienlijk meer dan 100.000, zoodat een woningreserve van meer dan 5 pCt. aanwezig moet zijn.

De waardedaling van het huizenbezit is door het groote aantal leegstaande woningen aanmerkelijk verscherpt. Vele huiseigenaren hebben hun geheele kapitaal verloren zien gaan. Zij hebben hun huren moeten cedeeren aan de hypotheekbanken. Ter wille van hun naam hebben zij nog niet van hun bezit afstand gedaan. Hun taak is thans evenwel vaak beperkt tot het zonder of tegen een geringe vergoeding ophalen van de huren en het brengen van deze naar den stillen vennoot.

In alle huurgroepen is dan ook een huurdaling ingetreden, welke voor sommigen catastrophale afmetingen aanneemt. Waar deze daling nog geremd wordt, is de oorzaak daarvan, dat, het eigen bezit van den eigenaar verdwenen zijnde, de hypotheeklasten en de vaste lasten aan de overheid, welke vervolgens voor aantasting in aanmerking zouden komen, vooralsnog aan verlagings weerstand bieden.

In enkele gevallen is er nog een groep, waar de huurdaling eenigermate is blijven steken. Deze groep omvat de woningen, naar welke de meeste vraag is. In de groote steden is dit de groep tot f 6 per week.

De vraag naar woningen van f 5 en f 6 is groot, omdat enerzijds velen uit duurder woningen naar deze woningen moeten afdalen, terwijl anderzijds bepaalde groepen der gesteunde werklozen — de kleine gezinnen welke in normale tijden ruime inkomsten hadden — deze woningen begeeren, omdat zij tengevolge van de huurtoeslagen er slechts weinig belang

bij hebben een goedkoopere woning te zoeken. Terwijl de huren der duurder woningen reeds met 20 pCt. en meer zijn gedaald, worden de bovenbedoelde woningen nog wel verhuurd op de grens van het rendabele en dus hooger dan gelijkwaardige, thans gebouwde woningen. Intusschen moet ook voor deze woningen het einde een onvermijdelijke huurdaling zijn.

Verder wijst Ir. Van der Kaa erop, dat er nog geen enkel verschijnsel is, dat op een belangrijke vermindering van den aanbouw wijst. Het groote gevaar bestaat, dat de aanbouw zal stijgen boven de behoefte, hetgeen moet leiden tot een steeds grooter wordende woningoverschot en tot een débâcle op de woningmarkt.

De voortgang van den aanbouw van woningen wordt ook bevorderd door de aanmerkelijke daling van de bouwkosten, welke sedert het intreden van de crisis heeft plaats gehad. Ook in het verslagjaar heeft deze daling zich nog voortgezet, niettegenstaande de invoering van de Omzethelasting het tegendeel had doen verwachten.

Het indexcijfer van de bouwkosten, vergeleken met 1914, bedraagt thans 120 pCt., terwijl het in 1931 nog op 155 pCt. stond. Zelfs leveren sommige aanbestedingen vóóroorlogsche prijzen op.

Deze daling komt voor een deel voor rekening van de bouwmaterialen, van welke vele beneden vóóroorlogsche prijzen worden geleverd. Ook de loonen van de bouwvakarbeiders zijn verder gedaald, het minst in Amsterdam, waar blijkens de regelmatig ingezonden loonstaten van de met Rijksoverschot in uitvoering zijnde bouwwerken nog regelmatig loonen van f 40 tot f 50 worden betaald. De soms moordende concurrentie tusschen de aannemers heeft ook het hare tot de daling der bouwkosten bijgedragen.

Ook de rentevoet is gedaald. Vergelijkt men de exploitatiekosten van gelijkwaardige woningen, gebouwd in 1930 en thans, dan kan worden aangenomen, dat ten gevolge van de daling van den rentevoet en van de bouwkosten, de post rente en aflossing van het bouwkapitaal met vaak 40 pCt. is gedaald.

Zulks beteekent evenwel niet, dat de huren thans een dergelijk percentage lager zouden kunnen zijn dan in 1930.

Immers bestaan de exploitatiekosten van woningen voor een belangrijk deel uit vaste lasten aan de overheid (erfpachtscanon, grondbelasting, straatbelasting, brandverzekeringsbelasting, waterleiding, enz.). Tezamen met de kosten van onderhoud en administratie vormden deze in 1930 in Amsterdam bijna de helft van de exploitatiekosten, in de andere groote gemeenten iets minder, in kleinere gemeenten, waar gebouwd wordt op eigen grond, belangrijk minder.

De vaste lasten aan de overheid zijn nog in vrijwel alle gemeenten onveranderd gebleven. Voor zover in het afgelopen jaar een wijziging intrad, was dit weer een verhooging. Ook de prijzen van den grond, zoowel de verkoopprijzen van particuliere gronden als de prijzen, welke door de gemeentelijke grondbedrijven aan de canoberekening ten grondslag worden gelegd, zijn de laatste jaren niet gedaald, doch veeleer gestegen.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 Mei 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	12/18 Mei 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	28.476	376.386	510.003	350	4.057	20.009	380.443	530.012
Rogge	10.212	107.079	197.275	—	281	12.757	107.360	210.032
Boekweit	169	9.430	9.659	—	—	—	9.430	9.659
Mais	24.026	293.693	377.691	8.773	52.178	96.043	345.871	473.734
Gerst	6.766	143.564	157.800	2.910	17.404	25.554	160.968	183.354
Haver	1.329	53.564	62.071	—	1.460	1.853	55.024	63.924
Lijnzaad	7.732	59.744	106.107	10.385	207.279	115.660	267.023	221.767
Lijnkoek	800	9.941	40.137	—	—	25	9.941	40.162
Tarwemeel	587	7.322	7.495	140	2.484	1.196	9.806	8.691
Andere meelsoorten	442	11.785	23.225	85	1.169	2.462	12.954	25.687

Verlaging van de gemeentelijke lasten, hoe noodzakelijk ook, is door de gemeentebesturen met een beroep op den toestand van de gemeentefinanciën afgevozen. Alleen de gemeenteraad van Utrecht heeft een besluit genomen tot verlaging van de erfpachts-canon door aan de berekening een lageren rentevoet ten grondslag te leggen.

De hoofdinspecteur wijst er dan nog op, dat een plotselinge sterke huurdaling, hoe wenschelijk deze ook moge zijn uit een oogpunt van noodzakelijke aanpassing, een zeer bedenkelijke zijde heeft, indien daardoor het rendement van het in de reeds gebouwde woningen gestoken kapitaal verloren gaat. Zulks moet zich sterk doen gevoelen op de inkomsten der openbare kassen.

Javasuiker-afschepingen.

Specificatie van de Javasuiker-afschepingen van 1 April tot 31 Maart gedurende de laatste 3 jaren:

	1934/35	1933/34	1932/33	
Europa.....	145.319	138.927	334.046	tons
Afrika.....	20.452	15.433	8.686	"
Britsch-Indië.....	401.983	321.655	425.223	"
Siam.....	27.530	29.111	33.431	"
Singapore en Penang	88.511	75.269	76.488	"
Hongkong.....	201.708	184.309	199.580	"
China.....	75.867	83.182	106.591	"
Japan en Korea.....	151.312	183.017	94.924	"
Aziatisch Rusland....	5.592	—	10.960	"
Australië en Nw. Zeeland	64.653	72.030	37.303	"
Ver. Staten Westkust	252	912	1.817	"
Andere landen.....	1.869	3.221	2.359	"
Totaal.....	1.185.048	1.107.066	1.331.408	tons

Stijging van het wereldverbruik van suiker in 1934.

Volgens een berekening van Willett en Gray is het verbruik van suiker gedurende het jaar 1934 met 1.191.000 ton, of wel 4.82 pCt. gestegen.

De beweging van het suikerverbruik was in de laatste jaren als volgt:

1934.....	25.868.000	ton
1933.....	24.677.000	"
1932.....	24.985.000	"
1931.....	26.422.000	"
1930.....	25.272.000	"
1929.....	26.080.000	"

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldens)

Afdeling Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1935 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t. m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de kohieren afgeschreven	
Grondbelast. a)	9.621.127	—	9.621.127	9.470.956
Inkomst.bel. b)	20.155.601	625.202	19.530.399	21.103.346
Vermogensbel. c)	5.649.580	54.502	5.595.078	5.885.874
Verdedig.bel. I	2.993.280	54.446	2.938.834	3.128.946
Bel. v. d. doode hd.	189.203	—	189.203	—
Totaal..	38.608.791	734.150	37.874.641	39.589.122

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + procenten. c) Hoofdsom + procenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het met 1 Mei 1935 aanvangende belastingdienstjaar 1935/1936 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

Afdeling Ib Overige middelen.	April 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenkomstige periode 1934
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmel.	937.642	2.571.323	3.017.447
Rechten op den invoer	7.474.891	27.384.339	20.630.062
Statistiekrecht	131.353	509.703	567.023
Accijns op zout	166.486	796.236	671.862
Accijns op geslacht	514.907	1.819.341	2.323.743
Accijns op wijn	57.673	704.774	766.784
Accijns op gedistill.	2.287.455	9.167.630	9.904.412
Accijns op bier	703.643	2.416.322	2.965.780
Accijns op suiker	3.429.081	17.914.069	15.860.179
Accijns op tabak	2.634.912	11.418.117	8.930.812
Bel. op gouden en zilverw.	44.084	158.289	182.654
Omzetbelasting	4.593.987	18.973.765	12.638.509
Couponbelasting	235.866	1.936.403	835.995
Recht. en boeten v. zegel	1.524.705 ³⁾	6.270.783 ⁴⁾	5.699.348
Recht. en boet. v. registr.	1.001.953	4.024.972	3.695.124
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	2.961.843	12.887.793	10.771.996
Opbrengst d. loodsgelden	216.433	1.036.681	1.272.945
Totaal....	28.916.914	119.990.540	100.734.675

³⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 398.702 (Beursbel.); ⁴⁾ Id. f 1.224.056.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1934.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1934 tot en met de maand April 1935
Grondbelasting. ($\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.)	9.735.000	9.737.625
Inkomstenbelasting (hoofdsom + 20 procenten).	54.880.000 *)	60.235.646
Vermogensbelasting (hoofdsom + 55 procenten).	17.515.000 *)	17.460.293
Verdedigingsbel. I	11.700.000	9.029.429
Belasting v. d. doode hand	3.000.000	1.281.705
Divid.- en tantiëmelasting.	12.240.000	13.192.622
Rechten op den invoer	86.462.500 *)	82.190.127
Statistiekrecht	1.800.000	1.768.807
Accijns op zout	2.300.000	2.122.326
Accijns op geslacht	6.500.000	6.195.266
Accijns op wijn	2.340.000	2.718.588
Accijns op 't gedistilleerd	33.000.000	30.344.425
Accijns op bier	11.815.000	10.201.836
Accijns op suiker	62.200.000	52.923.980
Accijns op tabak	31.000.000	31.341.348
Belast. op gouden en zilverw.	600.000	497.374
Omzetbelasting	81.500.000	54.416.670
Couponbelasting	5.400.000 *)	4.116.873
Rechten en boeten van zegel	15.860.000	17.509.285
Rechten en boeten v. registr.	10.000.000	11.302.408
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	30.400.000	34.840.203
Opbrengst der loodsgelden	3.500.000	3.629.940
Totaal....	493.747.500	457.056.776

*) Nader gewijzigd ingevolge de wet van 27 December 1934 (Stbl. No. 683) houdende wijziging van de Middelenwet van het dienstjaar 1934.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

Motorrijtuigenbelasting	5.301.906	9.120.773	6.030.391
Rijwielbelasting	31.690	91.938	91.395
Totaal	5.333.596	9.212.711	6.121.786

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1934 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand April 1935	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1933/34 tot en met de zelfde maand van 1934
Gemeente.f.belast...	55.019.494	58.839.628
Tijd.opc.o.d.gem.f.b.	20.727.036	22.448.663
Opc.verm.t.get.v.50	5.304.043	5.454.784
Tijd.opc.o.d.verm.b.	3.182.426	3.272.870

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	{ Disc Wissels. 4 16 Mei '35	Lissabon 5 13 Dec. '34
	{ Bel. Binn. Eff. 4 1/2 16 Mei '35	Londen 2 30 Juni '32
	{ Vrsch. in R.C. 4 1/2 16 Mei '35	Madrid 5 1/2 6 Nov. '34
Athene	7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia	3 1/2 1 Nov. '34	Oslo 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado	5 1 Febr. '35	Parijs 2 1/2 31 Mei '34
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest	4 1/2 15 Dec. '34	Pretoria 3 1/2 15 Mei '33
Brussel	2 16 Mei '35	Rome 3 1/2 25 Mrt. '35
Budapest	4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm .. 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta	3 1/2 16 Febr. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig	6 1 Mei '35	Weenen 4 23 Febr. '35
Helsingfors	4 3 Dec. '34	Warschau 5 26 Oct. '33
Kopenhagen	2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 1/2 3 Mei '35

OPEN MARKT.

	1935				1934	1933	1914
	18 Mei	13/18 Mei	6/11 Mei	29 April/4 Mei	14/19 Mei	15/22 Mei	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	3-1/8	2 3/4-3 3/4	3 1/4-4 1/4	4 1/8-3/4	1 1/8-1/4	2 1/8-3	3 1/8-3 1/4
Prolong.	2	2-3/4	3-4	3 1/2-4	1	2	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1 2)	1/2-1	1/2-1	1/4-1	1 1/4-2
Partic. disc.	9/16-5/8	9/16-5/8	9/16-5/8 2)	9/16-5/8	7/8-15/16	1/2-9/16	4/4-3/4
Berlijn Daggeld...	3 1/8	3 1/8	3 1/4-3/4	3 1/8-4	4-5 1/4 3)	4 1/4-5 1/2	—
Maandgeld	3-1/4	3-1/4	3 1/8-1/2	3 1/4-1/2	4 1/2-5 1/4 3)	4 1/2-6	—
Part. disc.	3	3	3 1/8-1/4	3 1/8	3 1/8 3)	3 1/8	2 1/8-1 1/2
Warenw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4 3)	4-1/2	—
New York Daggeld 1)	1/4	1/4	1/4	1/4	1	1	1 1/4-2 1/2
Partic. disc.	3/16	3/16	3/16	3/16	1/4	3/4	—

1) Koers van 17 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.
2) Koers van 7/11 Mei. 3) Koers van 14/18 Mei.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
14 Mei 1935	1.47 1/16	7.20 1/2	59.44	9.73	24.97 1/2	100 1/16
15 ,, 1935	1.47 5/8	7.18 1/2	59.40	9.73	24.97	100 1/16
16 ,, 1935	1.47 3/8	7.21	59.37 1/2	9.72	24.95	100 1/16
17 ,, 1935	1.47 3/8	7.25 1/2	59.40	9.72 1/2	24.99	100 1/16
18 ,, 1935	1.47 13/16	7.26 1/2	59.44	9.72 1/2	24.99	100 1/16
20 ,, 1935	1.47 13/16	7.28 1/4	59.43	9.73 1/2	25.—	100 1/16
Laagste d.w. 1)	1.47 5/8	7.18	59.30	9.71 1/2	24.90	99 1/2
Hoogste d.w. 1)	1.48 1/8	7.28 1/2	59.47 1/2	9.74	25.05	100 1/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
14 Mei 1935	47.75	—	6.16	1.48	12.16	20.17 1/2
15 ,, 1935	47.72 1/2	—	6.16	1.48	12.16	20.16 1/2
16 ,, 1935	47.69	—	6.15	1.48	12.15	20.16
17 ,, 1935	47.72 1/2	—	6.15	1.48	12.17 1/2	20.17 1/2
18 ,, 1935	47.75	—	6.15	1.48	—	—
20 ,, 1935	47.76	—	6.15	1.48	12.15	20.17 1/2
Laagste d.w. 1)	47.65	—	6.12 1/2	1.45	12.07 1/2	20.10
Hoogste d.w. 1)	47.80	28.—	6.17 1/2	1.50	12.22 1/2	20.25
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
14 Mei 1935	37.15	32.12 1/2	36.20	3.16	37 3/4	1.47 1/2
15 ,, 1935	37.10	32.10	36.12 1/2	3.16	37 1/8	1.47 3/4
16 ,, 1935	37.17 1/2	32.20	36.22 1/2	3.16	38	1.47 1/2
17 ,, 1935	37.40	32.40	36.45	3.20	38 1/4	1.47 3/4
18 ,, 1935	37.50	32.45	36.55	3.17 1/2	38 1/2	1.48
20 ,, 1935	37.55	32.50	36.60	3.21	38 1/4	1.48
Laagste d.w. 1)	36.85	31.85	35.90	3.12 1/2	37 1/2	1.47
Hoogste d.w. 1)	37.75	32.70	36.75	3.25	38 1/2	1.48 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
14 Mei 1935	4,87 1/2	6,59	40,26	67,72
15 ,, 1935	4,87 1/8	6,59	40,27	67,73
16 ,, 1935	4,89 5/8	6,58 1/2	40,26	67,75
17 ,, 1935	4,91 1/8	6,58 1/8	40,26	67,66
18 ,, 1935	4,91 3/8	6,58 1/2	40,25	67,71
20 ,, 1935	4,91 1/2	6,58 1/2	40,24	67,65
21 Mei 1934	5,11 1/8	6,61 1/2	39,63	68,—
Muntpariteit ..	4,86	3,90 1/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	4 Mei 1935	11 Mei 1935	13/18 Mei 1935 Laagste	18 Mei 1935 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 5/8	97 5/8
Athene	Dr. p. £	509	510	512	515
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/4	1/10 1/4	1/10 1/8	1/10 1/4
Budapest ...	Pen. p. £	16 3/8	16 1/4	16 5/8	16 3/4
Buenos Aires 1)	p. pesop. £	19.00	18.95	18.90	19.10
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/8	1/6 1/8	1/6 3/32	1/6 5/16
Constantin ...	Piast. p. £	600	603	604	610
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/5 1/16	2/5	2 4/5	2/6 1/2
Kobe	Sh. p. yen	1/25 1/32	1/25 1/32	1/2 1/16	1/2 3/16
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 3/4	110 1/2
Mexico	\$ per £	16 1/2	16 1/2	16 1/4	17 1/4
Montevideo 2)	d. per £	19 1/4	19 1/4	18 7/8	19 1/8
Montreal ...	\$ per £	4.85	4.85 7/8	4.85 1/2	4.91 1/4
Riod. Janeiro 3)	d. per Mil.	2 7/32	2 1/2	2 1/8	2 1/16
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/8 1/16	1/8 1/4	1/8	1/8 1/16
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/32	2/4 3/32	2/4	2/4 1/16
Valparaiso 4)	\$ per £	116	116	116	117
Warschau ...	Zl. p. £	25 3/8	25 3/8	25 1/2	26 1/8

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke importeurs hebben te betalen, 11 Mrt. 16.91; 8 Mei 16.92; 13 Mei 16.93; 16 Mei 16.94. 2) Offic. not. vanaf 2 Mei 40 3/4; 7 Mei 40 1/4; 8 Mei 40 3/8; 9 Mei 40 1/4; 11 Mei 40 1/8; 13 Mei 40; 17 Mei 39 3/4. 3) Id. 11 Mrt. 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export“ notering.

ZILVERPRIJS

14 Mei 1935	Londen 1)	N.York 2)	14 Mei 1935	Londen
14 Mei 1935	34 3/4	74 7/8	14 Mei 1935	142 8/8
15 ,, 1935	35 1/4	76 5/8	15 ,, 1935	142,9
16 ,, 1935	35 3/8	76 1/2	16 ,, 1935	142,7
17 ,, 1935	35	77	17 ,, 1935	141,8
18 ,, 1935	35	77	18 ,, 1935	141,8
20 ,, 1935	34 13/16	76	20 ,, 1935	141,8
21 Mei 1934	—	45 1/8	21 Mei 1934	—
27 Juli 1914	24 13/16	59	27 Juli 1914	84/10 1/2

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Mei 1935	15 Mei 1935
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandische Bank	f 19.121.086,23	f 12.861.104,70
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschott op ult. Apr. (resp. Mrt) '35 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	674.354,47	446.870,04
Voorschotten aan Ned.-Indië	3.858.284,66	1.924.439,87
Id. aan Suriname	144.256.417,39	141.163.205,73
Id. aan Curaçao	14.340.129,64	11.776.175,24
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	1.889.165,76	1.947.445,84
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	119.368.245,53	118.786.882,39
Vord. op andere Staatsbedrijven 1) ..	46.900.682,69	29.450.935,60
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ...	43.740.762,75	7.104.972,50
	27.148.471,60	32.209.921,60
Verplichtingen.	7 Mei 1935	15 Mei 1935
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	—	—
Schatkistpromessen in omloop	f 412.586.000,—	f 412.586.000,—
Zilverbons in omloop	44.380.000,—	44.380.000,—
Schuld op ult. Apr. (resp. Mrt) '35 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op die bel. en op de verm. bel.	1.245.145,50	1.241.935,—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	—	—
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	12.350.229,33	105.419.925,82
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	113.828.614,07	—
Id. aan diverse instellingen 1)	118.484.118,21	118.439.503,21

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	11 Mei 1935	18 Mei 1935
Saldo Javische Bank	f 5.905.000,—	f 3.757.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst Betaalmiddelen in 's Lands kas	—	568.000,—
	—	56.924.000,—
Verplichtingen:	11 Mei 1935	18 Mei 1935
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. Schatkistpromessen	141.322.000,—	135.313.000,—
Muntbiljetten in omloop	750.000,—	750.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	32.000,—	32.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarb.	481.000,—	579.000,—
Voorschot van de Javische Bank	—	—

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Voor-schotten aan de kolonie	Dis-conto's	Diverse reke-ningen 1)	Diverse reke-ningen 2)
1 April 1935	4.480	4.480	198	81	555	244
1 Maart 1935	4.416	4.569	220	77	626	179
1 Februari 1935	4.503	4.583	156	77	613	176
1 Januari 1935	4.541	4.650	142	77	679	199
1 April 1934	4.513	4.612	121	120	580	131

1) Sluitp. der activa. 2) Sluitp. der passiva.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 100 K.G.		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		(Loosduinen)			RUND- VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 K.G. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 K.G. Rotterdam				
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%		
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—		
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—		
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—		
1928	13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	26,47	100,0	23,08	100,0	5,83	100,0	93,—	100,—		
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	26,32	99,4	23,83	103,3	7,60	130,3	96,40	103,7		
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	16,32	61,7	18,28	79,2	3,51	60,2	108,—	116,1		
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	18,49	69,9	16,89	73,2	4,33	74,3	88,—	94,6		
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	16,71	63,1	11,87	51,4	3,57	61,2	61,—	65,6		
1933	5,02	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	14,47	54,7	9,96	43,2	1,86	31,9	52,—	55,9		
1934	3,67	21,4	3,32	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	11,72	44,3	8,78	38,0	2,52	43,2	61,50	66,1		
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3		
Febr. " "	4,77	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0		
Maart " "	5,05	29,4	3,82	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0		
April " "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	14,62	55,2	13,59	58,9	3,27	56,1	49,50	53,2		
Mei " "	5,40	31,4	3,77	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	14,32	54,1	10,74	46,5	1,51	25,9	52,25	56,2		
Juni " "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1		
Juli " "	5,82	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0		
Aug. " "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	—	—	—	—	—	—	49,—	52,7		
Sept. " "	4,95	28,8	3,47	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	—	—	—	—	—	—	50,25	54,0		
Oct. " "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	—	—	—	—	—	—	56,25	60,5		
Nov. " "	4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	—	—	—	—	—	—	59,50	64,0		
Dec. " "	4,57	26,6	3,30	25,3	73,50	31,7	59,25	25,1	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	60,75	65,3		
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	—	—	—	—	—	—	62,50	67,2		
Febr. " "	3,40	19,8	2,77	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7		
Maart " "	3,25	18,9	2,72	20,8	70,75	30,6	58,75	24,9	132,00	28,5	—	—	—	—	—	—	61,75	66,4		
April " "	3,20	18,6	2,70	20,7	70,50	30,5	56,75	24,0	136,50	29,5	17,03	64,3	12,20	52,9	4,61	79,1	63,50	68,3		
Mei " "	3,32	19,2	2,87	21,9	62,00	26,8	63,00	26,7	154,50	33,4	12,77	48,2	11,20	48,5	2,09	35,8	65,75	70,7		
Juni " "	3,67	21,4	3,17	24,3	65,00	28,1	74,75	31,7	156,50	33,8	5,35	20,2	2,93	12,7	0,85	14,6	63,25	68,0		
Juli " "	3,80	22,1	3,30	25,3	71,50	30,9	78,75	33,4	151,25	32,7	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7		
Aug. " "	4,37	25,4	4,27	32,7	83,25	36,0	93,50	39,6	159,25	34,4	—	—	—	—	—	—	63,95	68,8		
Sept. " "	4,—	23,3	4,15	31,7	77,25	33,4	93,25	39,5	145,50	31,5	—	—	—	—	—	—	63,55	68,3		
Oct. " "	3,50	20,3	3,70	28,3	69,50	30,0	93,50	39,6	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	60,70	65,3		
Nov. " "	3,50	20,3	3,45	26,4	71,25	30,8	89,25	37,8	127,75	27,6	—	—	—	—	—	—	53,75	57,8		
Dec. " "	3,45	20,1	3,55	27,2	76,25	32,9	91,00	38,6	134,00	29,0	—	—	—	—	—	—	53,15	57,2		
Jan. 1935	3,30	19,2	3,52	27,0	74,25	32,1	89,25	37,8	137,25	29,7	—	—	—	—	—	—	53,62	57,7		
Febr. " "	3,20	18,6	3,37	25,8	68,00	29,4	71,25	30,2	124,25	26,9	—	—	—	—	—	—	51,90	55,8		
Maart " "	3,20	18,6	3,07	23,5	67,75	29,3	64,00	27,1	120,50	26,1	—	—	—	—	—	—	51,40	55,3		
April " "	4,07	23,7	2,95	22,6	70,75	30,6	66,75	28,0	125,00	27,0	10,81	40,8	11,21	48,6	3,27	56,1	51,92	55,8		
6 Mei	4,10	23,8	2,80	21,4	62,00	26,8	65,00	27,5	123,50	26,7	9,92	37,5	8,53	37,0	2,11	36,2	51,—	54,8		
13 " "	4,—	23,3	2,75	21,0	58,50	25,3	64,50	27,3	123,50	26,7	7,70	29,1	8,79	38,1	2,64	45,3	51,—	54,8		
20 " "	4,05	23,5	2,95	22,6	60,00	25,9	68,00	28,8	126,50	27,4	10,90	41,2	7,69	33,3	3,27	56,1	51,—	54,8		

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende jaar.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN			
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33,9 ^o Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^o §cts. per U.S. gallon		KATOEN				WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred/Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 K.G. netto			
	f.	%	§	%	§cts.	%	§ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%	f.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0		
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0		
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5		
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1		
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9		
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1		
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7		
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1		
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2		
1934	6,20	57,4	0,63	37,5	2,88	19,4	7,35	31,6	5,32	18,2	2,68	28,7	19,25	35,0	10,25	34,7	12,07	34,8		
Jan. 1933	7,05	65,3	0,53	31,5	4,16	28,0	6,15	26,5	5,13	17,5	2,95	31,6	15,75	28,6	8,25	28,0	11,50	33,1		
Febr. " "	7,20	66,7	0,38	22,6	3,97	26,7	6,10	26,2	4,98	17,0	2,78	29,7	15,50	28,2	8,25	28,0	10,38	29,9		
Maart " "	7,25	67,1	0,38	22,6	3,87	26,1	6,40	27,5	4,97	17,0	2,77	29,6	15,25	27,7	7,75	26,3	10,75	31,0		
April " "	7,25	67,1	0,37	22,0	3,67	24,7	6,65	28,6	5,18	17,7	2,68	28,7	15,75	28,6	7,75	26,3	11,25	32,4		
Mei " "	7,15	66,2	0,23	14,0	2,95	19,9	7,30	31,4	5,60	19,1	3,07	32,8	17,00	30,9	8,25	28,0	12,25	35,3		
Juni " "	7,15	66,2	0,25	15,2	3,02	20,3	7,85	33,8	5,85	20,0	3,25	34,8	18,50	33,6	9,00	30,5	15,75	45,4		
Juli " "	7,05	65,3	0,41	24,4	3,33	22,4	7,60	32,7	5,76	19,7	3,20	34,2	20,75	37,7	9,75	33,1	16,—	46,1		
Aug. " "	6,95	64,4	0,37	22,0	3,37	22,7	6,90	30,7	5,39	18,4	2,91	31,1	20,75	37,7	9,75	33,1	14,75	42,5		
Sept. " "	6,85	63,4	0,52	31,0	3,50	23,6	6,60	28,4	4,70	16,1	2,54	27,2	21,50	39,1	10,50	35,6	15,13	44,1		
Oct. " "	6,60	61,1	0,66	39,3	4,04	27,2	6,40	27,5	4,55	15,5	2,48	26,5	20,75	37,7	10,75	36,4	14,50	41,8		
Nov. " "	6,75	62,5	0,66	39,3	3,72	25,0	6,25	26,9	4,63	15,8	2,39	25,6	23,75	43,2	12,00	40,7	13,38	38,6		
Dec. " "	6,95	64,4	0,67	39,9	3,75	25,2	6,50	28,0	4,89	16,7	2,38	25,5	25,00	45,5	13,25	44,9	13,50	38,9		
Jan. 1934	6,65	61,6	0,66	39,3	3,74	25,2	7,10	30,5</												

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	ZUIVEL EN EIEREN										METALEN													
	BOTER per K.G. Leeuwar-Commer. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 K.G.		EIEREN Gem. not. Eierrijm Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen - Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middleb. per Eng. ton		GIETERIJ- IJZER (Lux III) p. Eng. t.f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2.31	100.0	—	—	56.00	100.0	9.18	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.0	36.3/6	100.0	85/6	100.0	32 1/2	100.0
1926	1.98	85.7	—	—	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/-	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/2	89.3
1927	2.03	87.9	—	—	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 1/4	83.3
1928	2.11	91.3	—	—	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 1/2	81.1
1929	2.05	88.7	—	—	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	24 1/2	76.2
1930	1.66	71.9	—	—	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 1/2	55.4
1931	1.34	58.0	—	—	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 1/2	41.6
1932	0.94	40.7	—	—	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	12 1/8	40.1
1933	0.61	26.4	-0.96	—	20.20	36.1	3.71	40.4	22.2/6	35.6	7.17/6	21.6	131.18/-	50.1	41/-	56.2	35/-	52.2	10.12/6	29.4	124.7 3/4	145.8	12 1/8	38.5
1934	0.45	19.5	1.00	—	18.70	33.4	3.45	37.6	18.14/6	30.2	6.15/6	18.6	141.19/6	54.2	40/-	54.8	33/7	50.1	8.9/-	23.4	137.7 3/4	161.0	13 1/8	40.7
Jan. '33	0.73	31.6	0.89	—	21.75	38.8	4.27	46.7	19.17/-	32.0	7.8/-	20.3	100.1/6	38.1	40/6	55.5	34/6	51.5	9.19/-	27.5	122/8	143.5	11 1/2	36.4
Febr.	0.65	28.1	0.91	—	20.60	36.8	4.35	47.4	20.3/-	32.5	7.7/-	20.2	104.7/6	39.9	43/-	58.9	34/-	50.7	9.15/-	27.0	120/5	140.8	11 1/8	37.2
Mrt.	0.53	22.9	0.99	—	19.40	34.6	2.80	30.5	20.-/6	32.3	7.10/-	20.6	104.18/3	40.1	43/-	58.9	34/7	51.6	10.7/-	28.6	120/5	140.8	12 1/8	38.7
Apr.	0.54	23.4	1.00	—	18.55	33.1	2.07	27.6	20.11/6	33.1	7.12/6	20.9	109.17/-	42.0	43/-	58.9	35/6	53.0	10.8/6	28.8	120/1	140.4	12 1/8	39.9
Mei	0.52	22.5	1.00	—	21.80	38.9	2.49	27.1	23.6/6	37.6	8.6/-	22.9	128.17/6	49.2	41/6	56.8	36/6	54.5	10.13/-	29.4	123/6	144.4	13 1/4	41.2
Juni	0.52	22.5	1.00	—	23.50	42.0	2.50	27.2	25.7/-	40.8	9.4/-	25.3	151.10/-	57.9	42/-	57.5	37/-	55.2	11.12/6	32.1	122/3	143.0	13 1/4	41.2
Juli	0.55	23.8	1.00	—	18.50	33.0	2.60	28.3	25.16/-	41.6	9.2/-	25.0	148.11/6	56.5	41/6	56.8	35/-	52.2	12.11/6	33.3	123/10 1/4	144.9	12 1/8	38.7
Aug.	0.63	27.3	1.00	—	18.90	33.8	3.57 1/2	38.9	24.5/-	39.1	8.4/6	22.6	145.3/-	55.4	41/-	56.2	35/-	52.2	11.7/-	31.4	125/10	147.2	12	37.4
Sept.	0.66	28.6	0.95	—	18.40	32.9	3.91	42.6	22.16/6	36.8	7.16/-	21.4	140.17/6	53.8	39/6	54.1	34/6	51.5	10.18/6	30.2	130/11	153.1	11 1/2	37.2
Oct.	0.68	29.4	0.90	—	19.45	34.7	4.68	51.0	22.1/-	35.5	7.14/-	21.1	145.5/-	55.5	39/6	54.1	34/6	51.5	10.13/-	29.4	131/1	153.3	11 1/8	37.0
Nov.	0.65	28.1	0.90	—	20.40	37.1	5.80	63.2	20.6/6	32.7	7.13/6	21.1	150.9/6	57.5	40/-	54.8	34/6	51.5	9.19/6	27.6	128/5 1/2	150.1	12 1/4	38.1
Dec.	0.60	26.0	1.00	—	20.80	36.4	5.47 1/2	59.6	21.1/-	32.9	7.12/-	20.9	153.8/-	58.6	40/6	55.5	36/-	53.7	9.19/-	27.5	126/2 1/2	147.6	12 1/8	39.1
Jan. '34	0.50	21.6	1.00	—	20.40	36.4	5.05	55.0	21.7/-	34.4	7.7/-	20.2	148.3/-	56.8	39/6	54.1	36/-	53.7	9.12/-	26.5	129/6	151.5	12 3/4	39.7
Febr.	0.47	20.3	1.00	—	21.55	38.5	3.68	40.1	20.9/6	33.0	7.4/-	19.8	140.13/-	57.3	39/6	54.1	36/5	54.4	9.-/6	24.9	137/1	160.3	12 1/2	38.9
Mrt.	0.44	19.0	1.00	—	19.90	35.5	2.71	29.5	20.3/-	32.5	7.3/6	19.7	144.15/6	55.3	40/6	55.5	35/3	52.6	9.2/-	25.2	136/8	158.9	12 1/8	39.3
Apr.	0.42	18.2	1.00	—	17.20	30.7	2.72	29.6	20.14/6	33.4	7.4/6	19.8	150.10/6	57.5	41/6	56.8	34/2	51.0	9.7/6	25.9	135/1 1/4	158.0	12 1/8	38.7
Mei	0.41	17.7	1.00	—	16.05	28.7	2.54	27.7	20.4/-	32.5	6.16/6	18.7	144.19/6	55.4	40/6	55.5	32/9	48.9	9.2/-	25.2	136/3	159.4	12 1/8	37.5
Juni	0.41	17.7	1.00	—	19.40	34.6	2.74 1/2	29.9	19.18/6	32.1	6.14/-	18.4	140.1/-	55.5	40/6	55.5	31/9	47.4	8.16/-	24.3	137/8 1/2	161.1	12 1/4	38.1
Juli	0.40	17.3	1.00	—	21.50	38.4	2.81	30.6	18.11/-	29.9	6.14/6	18.5	142.9/-	54.0	40/6	55.5	32/4	48.2	8.6/-	22.9	137/11	161.4	12 1/4	39.7
Aug.	0.43	18.6	1.00	—	20.90	37.3	3.32 1/2	36.2	17.6/-	27.9	6.14/-	18.4	139.7/6	53.2	40/6	54.8	32/6	48.5	8.7/6	23.2	138/6	162.0	13	40.5
Sept.	0.43	18.6	1.00	—	18.12 1/2	32.4	3.31	36.1	16.10/-	26.6	6.5/6	17.2	137.17/-	52.6	39/6	54.1	32/6	48.5	7.71/-	21.7	141/-	164.9	13 1/8	40.9
Oct.	0.43	18.6	1.00	—	17.37 1/2	31.0	3.95	43.0	16.3/-	26.0	6.6/-	17.3	137.19/6	52.7	39/6	54.1	32/6	48.5	7.7/-	20.3	141/10	165.9	14	43.6
Nov.	0.47	20.3	1.00	—	17.00	30.4	4.52 1/2	49.3	16.11/6	26.7	6.8/-	17.6	139.8/-	53.2	40/-	54.8	32/6	48.5	7.7/6	20.4	139/6 1/2	163.2	14 1/8	46.3
Dec.	0.54	23.4	0.95	—	15.12 1/2	27.0	4.07	44.3	16.16/-	27.1	6.6/-	17.3	137.8/6	52.5	39/6	54.1	34/1	48.9	7.4/6	20.0	140/6 1/2	164.4	14 1/8	45.7
Jan. '33	0.58	25.1	0.90	—	14.95	26.7	3.12 1/2	34.0	16.19/-	27.3	6.5/-	17.2	138.11/-	52.9	39/6	54.1	34/6	51.5	7.6/6	20.4	141/10 1/2	165.9	14 3/4	45.9
Febr.	0.52 1/2	22.5	0.95	—	14.37 1/2	25.7	3.20	34.9	16.4/-	26.1	6.4/-	17.0	136.8/-	52.1	39/6	54.1	34/6	51.5	7.3/6	19.8	142/8	166.9	14 1/8	46.1
Mrt.	0.37	16.0	1.02 1/2	—	13.30	23.8	2.74	29.8	16.8/-	26.4	6.7/6	17.5	124.5/6	47.5	38/-	52.1	33/9	50.4	7.-/6	19.4	147.5	172.4	15 1/4	49.0
Apr.	0.37	16.0	1.08	—	11.50	20.5	2.31 1/2	23.2	18.8/-	29.6	7.5/6	20.0	131.-/6	50.0	38/6	52.7	33/6	50.0	7.11/-	20.9	144/5	168.9	18 1/8	56.6
6 Mei '33	0.34 10	14.7	1.10	—	11.50 10	20.5	2.50	27.2	19.-/6	30.6	7.17/-	21.6	132.18/-	50.8	38/6	52.7	33/6	50.0	8.7/-	23.1	143/11 1/2	168.4	19 1/8	61.3
13 "	0.32 11	13.9	1.10	—	10.-	17.9	2.32 1/2	25.3	19.14/6	31.8	8.2/6	22.3	132.15/-	50.7	38/6	52.7	33/6	50.0	8.13/6	24.0	142/6 1/2	166.7	19 3/4	61.5
20 "	0.32 12	13.9	1.10	—	12.25 10	21.9	2.32 1/2	25.3	20.7/6	32.8	8.10/6	23.4	137.2/-	52.4	39/6	54.1	33/6	50.0	8.18/-	24.6	141/8	165.7	20 1/8	65.0

5 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 12 Dec. 1929 American No. 2, van an. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Daar de beurs te Londen op 6 Mei gesloten was, zijn de Londensche noteringen van 3 Mei genomen. 1) 4, 2) 11, 3) 18, 4) 2, 5) 9, 6) 12, 7) 16, 8) 3, 9) 10, 10) 17 Mei.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M3.		STEENEN binnenmuur per 1000 stuks		buitenmuur per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Afk. N.-I. thee v. Ad'am gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.		INDEXCIJFER	
	f	%	f	%	f	%	sh.	%	f	%	cts.	%	Sh.	%	f.	%	cts.	%	100.0	100.0

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 Mei 1935

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	35.727.012,29		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	2.067.204,16		
enz. in disc.	Ag.sch. "	3.286.064,65	f	41.080.281,10
Papier o. h. Buitenl. in disconto				
Idem eigen portef.	f	785.725,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				785.725,—
Beleeningen				
incl. vrsch.	Hfdbk. f	93.390.506,99 ¹⁾		
in rek.-crt.	Bijbnk. "	8.596.552,42		
op onderp.	Ag.sch. "	51.741.559,32		
	f	153.728.618,73		
Op Effecten	f	149.565.855,12 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.		4.162.763,61		153.728.618,73 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk				
Munt, Goud	f	113.594.380,—		
Muntmat., Goud		539.192.686,49		
	f	652.787.066,49		
Munt, Zilver, enz.		21.815.851,90		
Muntmat., Zilver				674.602.918,39 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds				37.951.184,94
Gebouwen en Meub. der Bank				4.970.000,—
Diverse rekeningen				6.562.402,28
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)				15.486.148,55
	f	935.167.278,99		

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		3.807.914,92
Bijzondere reserve		5.000.000,—
Pensioenfonds		9.247.558,28
Bankbiljetten in omloop		835.067.210,—
Bankassignatiën in omloop		20.821,71
Rek.-Cour. Het Rijk	f	13.233.247,53
saldo's: Anderen		44.287.337,41
	f	57.520.584,94
Diverse rekeningen		4.503.189,14
	f	935.167.278,99

Beschikbaar metaalsaldo	f	318.277.834,58
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		795.694.590,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht		

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f	73.789.100,—
2) Waarvan in het buitenland		1.193.034,49

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andero opsch. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
20 Mei '35	113594	539.193	835.067	57.541	318.278	75
13 " '35	109594	535.703	846.938	53.116	307.115	74
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
20 Mei 1935	41.080	—	153.729	786	6.562
13 " 1935	41.796	—	168.886	806	6.968
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509 ¹⁾

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andero opsch. schulden	Beschikk. metaal-saldo
18 Mei '35 ²⁾	129.710		173.280	28.780	48.886
11 " '35 ²⁾	137.220		175.940	32.750	53.744
20 Apr. 1935	112.979	26.112	172.876	31.271	57.432
13 " 1935	112.978	26.604	176.530	28.543	57.553
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
18 Mei '35 ²⁾	580	72.020		11.410	64
11 " '35 ²⁾	490	71.110		11.490	66
20 Apr. 1935	708	10.674	47.358	9.686	68
13 " 1935	909	10.600	46.173	10.638	68
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
15 Mei 1935	193.311	390.321	62.318	5.708	11.025
8 " 1935	193.246	394.250	58.390	5.799	10.295
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
15 Mei '35	86.906	7.367	103.008	38.490	62.990	42,3
8 " '35	92.476	7.248	104.559	38.012	58.997	39,3
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
10 Mei '35	80.283	747	10	4.784	1.056	4.311	3.200
3 " '35	80.627	751	9	4.828	1.057	4.481	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
10 Mei '35	5.805	2.418	82.652	337	3.025	14.213
3 " '35	5.805	2.423	82.283	399	3.035	13.859
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekkinge geldende	Andero wissels en cheques	Beleeningen
15 Mei 1935	82,3	22,0	4,1	3.603,5	65,5
7 " 1935	82,2	22,0	4,0	3.689,9	75,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Mei 1935	345,3	641,2	3.499,3	957,8	215,1
7 " 1935	357,5	635,8	3.566,6	912,8	245,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Mei, resp. 39, 40 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1935	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
16 Mei	3.101	66	1.204	147	166	40	3.850	23	839
9 " "	3.016	65	1.142	170	166	40	3.846	23	719

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	"Other cash" ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
1 Mei '35	5.771,4	5.750,8	244,5	6,4	4,7
24 Apr. '35	5.748,2	5.730,3	249,6	6,8	4,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algè.m. Dek-kings-perc. ⁴⁾
1 Mei '35	2.430,5	3.161,9	5.073,6	146,7	73,0	—
24 Apr. '35	2.430,2	3.145,8	5.064,3	146,9	73,1	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 99.06 cents werd gedevalueerd.

2) "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
24 Apr. '35	1	7.642	10.975	3.538	20.148	4.498
17 " '35	1	7.632	11.012	3.345	20.038	4.494

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.